

Vergaderjaar 2021–2022

36 100 XIV

Jaarverslag en slotwet Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en het Diergezondheidsfonds 2021

Nr. 7

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 14 juni 2022

De vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Ministers van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en voor Natuur en Stikstof over het Jaarverslag Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en het Diergezondheidsfonds 2021 (Kamerstuk 36 100 XIV, nr. 1).

De Ministers hebben deze vragen beantwoord bij brief van 8 juni 2022. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Geurts

De griffier van de commissie,
Jansma

1

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de begrotingsreserve visserij?

Antwoord

De stand van de begrotingsreserve visserij per 31 december 2021 is € 29,4 miljoen. Deze middelen zijn bedoeld voor cofinanciering van het Europese Visserijfonds.

2

Klopt het dat de totale waarde van alle beschikkingen voor exploitatiesubsidies via de Stimuleringsregeling Duurzame Energieproductie (SDE) en SDE+ voor vergisting (afgegeven t/m oktober 2019) € 4.060 miljoen was (zoals eerder geantwoord op feitelijke vragen)?

Antwoord

Ja, het antwoord in de brief van de Minister van EZK 15 november 2019 (Kamerstukken 32 813 en 31 239, nr. 404) betrof de totale waarde van alle verplichtingen voor beschikkingen voor alle type vergisters in beheer. Deze vraag en vraag 3 t/m 6 hebben betrekking op de begroting van het Ministerie van EZK.

3

Klopt het dat de totale waarde van de afgegeven beschikkingen voor exploitatiesubsidies voor mestvergisting en co-vergisting in de SDE en SDE+ (tot februari 2021) circa € 2,4 miljard was (zoals ook eerder geantwoord op feitelijke vragen)?

Antwoord

Ja, het antwoord in de brief van 1 juni 2021 (Kamerstuk 35 730, nr. 3) had betrekking op de totaal verleende subsidie van mestvergisting en co-vergisting projecten in bedrijf op 1 februari 2021. De totale waarde van alle initieel verleende beschikkingen is aanzienlijk groter omdat hier ook de niet-gerealiseerde en nog te realiseren projecten onder vallen.

4

Kunt u aangeven hoe het bij vraag 2 en 3 staande verschil verklaard kan worden? Komt dat wellicht omdat in het eerstgenoemde bedrag ook andere soorten vergisters dan mestvergisters zijn meegenomen? Om welke andere soorten van vergisting gaat het daarbij?

Antwoord

Het verschil komt inderdaad grotendeels doordat ook andere soorten vergisters in de circa € 4 miljard zijn opgenomen. Het gaat dan ook om de volgende categorieën: allesvergisting, GFT-vergisting, stortgas en vergisters bij afval- en rioolwaterzuiveringen. Verder zijn bij het antwoord op vraag 2 in tegenstelling tot het antwoord bij vraag 3 ook beschikkingen opgenomen van projecten die nog niet in bedrijf zijn.

5

Wat is de totale waarde van alle beschikkingen voor (mono- en co-) mestvergisters die tot op heden onder de SDE, SDE+ en SDE++ exploitatiesubsidies hebben ontvangen voor de productie van hernieuwbare energie?

Antwoord

De totale waarde van alle beschikkingen afgegeven voor mestvergisters is circa € 4,7 miljard. Van deze afgegeven beschikkingen is in mei 2022 nog € 2,7 miljard gecommiteerd. De rest is vrijgevallen door intrekkingen en heeft meestal niet tot kasuitgaven geleid omdat de projecten niet zijn

gerealiseerd. Merk op dat dit gecommiteerde bedrag hoger is dan de € 2,4 miljard genoemd in vraag 3 omdat het ook projecten betreft die nog niet gerealiseerd zijn.

De volgende twee tabellen geven een gedetailleerder inzicht in de afgegeven beschikkingen voor enkel mest/co-vergisting projecten en vergisting in het algemeen. Hierin staat per SDE-ronde aangegeven: het totale budget aan verplichtingen dat initieel is verleend, ingetrokken en er nu nog gecommiteerd is. Daarnaast zijn per ronde de totale hoeveelheid betalingen opgenomen. Het is toegestaan om in de categorie allesvergisting ook (deels) gebruik te maken van mest als inputstroom. Dat is vaak niet het geval en vooraf ook niet altijd bekend. Daarom zijn deze projecten niet opgenomen in het overzicht bij mestvergisting.

Overzicht van alle beschikkingen voor alle mest en co-vergisters in de SDE (mei 2022)

Ronde	Initieel verleend bedrag (€)	Ingetrokken verplichtingen (€)	Totaal bedrag comittering (€)	Betalingen 2008–2021 (€)
SDE08	114.785.541	104.852.391	9.933.150	2.977.606
SDE09	571.565.889	457.480.714	114.085.175	83.845.069
SDE10	314.641.740	113.800.005	200.841.736	130.786.117
SDE11	113.066.302	91.863.461	21.202.841	9.391.686
SDE12	41.107.787	20.081.774	21.026.013	21.482.598
SDE13	362.414.620	236.192.275	126.222.345	40.737.730
SDE14	964.719.122	383.547.323	581.171.799	156.126.147
SDE15	39.738.495	21.216.495	18.522.000	288.120
SDE161	514.982.360	48.126.735	466.855.625	74.161.656
SDE162	473.741.340	95.424.313	378.317.027	39.437.554
SDE171	445.267.303	215.204.561	230.062.742	21.679.076
SDE172	226.822.191	63.467.379	163.354.812	4.672.952
SDE181	179.229.689	1.238.294	177.991.395	241.004
SDE182	220.237.848	178.277.793	41.960.055	–
SDE191	151.263.644	–	151.263.644	–
SDE192	9.132.970	–	9.132.970	–
SDE201	7.371.888	2.732.400	4.639.488	–
SDE202	2.764.800	–	2.764.800	–
Eindtotaal	4.752.853.529	2.033.505.913	2.719.347.616	585.827.314

Overzicht van alle beschikkingen voor alle vergisters in de SDE (mei 2022)

Ronde	Initieel verleend bedrag (€)	Ingetrokken verplichtingen (€)	Totaal bedrag comittering (€)	Betalingen 2008–2021 (€)
SDE08	170.105.874	147.446.598	22.659.276	12.329.603
SDE09	820.621.530	500.755.999	319.865.531	210.629.699
SDE10	531.367.967	183.643.769	347.724.198	214.100.833
SDE11	1.101.044.991	787.301.637	313.743.354	128.037.372
SDE12	88.301.604	61.931.812	26.369.792	23.829.556
SDE13	416.940.758	263.299.094	153.641.664	52.410.711
SDE14	1.157.736.147	421.643.169	736.092.978	195.686.915
SDE15	78.915.081	21.216.495	57.698.586	7.203.891
SDE161	582.742.478	48.126.735	534.615.743	86.932.321
SDE162	548.341.702	149.930.644	398.411.058	39.663.111
SDE171	453.794.983	223.732.241	230.062.742	21.679.076
SDE172	240.843.087	63.467.379	177.375.708	5.133.011
SDE181	196.603.721	1.238.294	195.365.427	241.004
SDE182	220.237.848	178.277.793	41.960.055	–
SDE191	340.806.394	–	340.806.394	1.432.928
SDE192	138.328.757	–	138.328.757	991.738
SDE201	55.341.681	29.224.944	26.116.737	–
SDE202	89.870.520	–	89.870.520	–
Eindtotaal	7.231.945.124	3.081.236.603	4.150.708.521	1.000.301.769

6

Is er een subsidieplafond voor mestvergisters in de huidige SDE++-subsidie? Zo ja, op welk bedrag staat dat plafond?

Antwoord

Nee.

7

Klopt het dat de subsidieregeling ter stimulering van mestverwerking van uw ministerie die liep tussen 2016 en 2021, waaronder 13 projecten een beschikking hebben gehad, is afgesloten?

Antwoord

Er heeft een subsidieregeling ter stimulering van mestverwerking gelopen van 2016 tot 2019. In totaal hebben 13 collectieven van veehouders aanspraak kunnen doen op een subsidie vanuit deze regeling. In totaal is € 7.744.660,00 uitgekeerd. Deze regeling in 2019 afgesloten.

8

Klopt het dat begin 2022 een nieuwe subsidieregeling ter stimulering van mestverwerking en kunstmestvervanging is opengesteld? Wat is het budget van deze subsidieregeling? Zijn er nog andere subsidies voor mestverwerking en – vergisting, wellicht van andere ministeries of middels het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), of zijn daar plannen voor?

Antwoord

De subsidieregeling hoogwaardige mestverwerking is nog niet opengesteld. Er wordt op dit moment aan invulling van de regeling gewerkt. De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) zal uw Kamer op korte termijn hierover nader informeren.

Binnen het Ministerie van EZK bestaat de stimulering duurzame energieproductie en klimaattransitie (SDE++) om productie van hernieuwbare energie te stimuleren. Mestvergisting komt in aanmerking voor de SDE++. Daarnaast komen bepaalde vormen van mestverwerking voor op de milieulijst van de milieu-investeringsaftrek en Willekeurige Afschrijving milieu-investeringen (MIA VAMIL), beheerd door het Ministerie van IenW. Met gebruik van de MIA VAMIL kan een belastingvoordeel worden gerealiseerd.

9

Gebruiken uw ministerie of uitvoeringsinstanties algoritmen bij de uitvoering van het werk? Kunt u een limitatieve lijst geven?

Antwoord

Binnen het Ministerie van LNV en bij de uitvoerende organisaties wordt gewerkt met verschillende algoritmes. Op dit moment beschikken wij niet over een limitatieve lijst van deze algoritmes. Om de transparantie over algoritmes te vergroten is het Ministerie van LNV aangesloten bij het initiatief van het Ministerie van BZK zoals geformuleerd in de brief «Hoofdlijnen beleid voor digitalisering» (Kamerstuk 26 643, nr. 842). Hierin wordt inspiratie geput uit enkele algoritmeregisters die al openbaar zijn bij een aantal gemeenten.

De NVWA ontwikkelt algoritmen om kennisgedreven en risicogericht te kunnen werken. Er zijn meerdere algoritmen in ontwikkeling. Op dit moment wordt er in de praktijk met twee algoritmen geëxperimenteerd om risicogerichte inspecties te plannen en uit te voeren bij melkvee- en varkensbedrijven. Daarnaast ontwikkelt en gebruikt de RVO algoritmen ter ondersteuning in haar taak als uitvoeringsdienst in het uitvoeren van

regelingen, waaronder het tijdig toekennen van subsidies aan ondernemers. In alle gevallen blijft een menselijke beoordeling altijd onderdeel van het RVO besluitvormingsproces. Binnen het LNV domein worden algoritmen gebruikt voor onder andere het uitvoeren van gerichte controles voor de uitvoering van het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, en op de naleving van het fosfaatrechtenstelsel.

10

Zijn er op ICT-systemen en het verwerken van data binnen uw ministerie en/of bij uitvoeringsinstanties Privacy Impact Analyses (PIA) of Gegevensbeschermingeffectbeoordeling (GEB) uitgevoerd in 2021? Kunt u deze rapportages naar de Kamer zenden?

Antwoord

Door LNV en haar uitvoeringsorganisatie (NVWA) zijn in 2021 verschillende PIA's/GEB uitgevoerd op allerlei ICT-informatiesystemen. We onderzoeken nog of deze PIA's, met het oog op de nationale veiligheid, op locatie kunnen worden ingezien.

11

Hoeveel extern advies is er ingewonnen door uw ministerie in 2021?

Antwoord

Er is 506 keer extern advies ingewonnen.

12

Wat is de verhouding fte als het gaat om externe krachten, vaste contracten en tijdelijke contracten op uw ministerie en bij de diensten?

Antwoord

Concern			
	Realisatie 2021		Verhouding
Vast	€ 278.258.432	Vast/Totaal	87,53%
Tijdelijk	€ 8.565.129	Extern/Totaal	9,78%
Extern	€ 31.084.198	Tijdelijk/Totaal	2,69%
Totaal	€ 317.907.760	Totaal	100,00%

13

Welke onderzoeken zijn extern uitgevoerd in 2021 en door wie?

Antwoord

We hebben geen uitputtende lijst, maar in het jaarverslag 2021 onder bijlage 2 op pagina 126 staat een lijst met afgeronde evaluatie- en overige onderzoeken in 2021.

14

Hoeveel heeft het extern advies uw ministerie en/of haar diensten gekost in 2021?

Antwoord

Er is voor € 10.391.421.

15

Hoe is de Chief Information Officer bij uw ministerie gepositioneerd?

Antwoord

Binnen het Ministerie van LNV wordt de rol van CIO ingevuld door de plaatsvervangend secretaris generaal. Daarmee is de positie van CIO ingevuld door de op één na hoogste ambtenaar binnen het departement.

16

Hoe analyseert uw ministerie zogenaamde «burgersignalen» die bij publieksvoorlichting binnenkomen?

17

Krijgt en bespreekt u de «burgersignalen»?

Antwoord 16 en 17

Wij ontvangen dagelijks vele signalen van burgers via alle denkbare communicatiekanalen. Dat kan zijn per brief, via sociale media. Ook ontvangen wij signalen telefonisch, per mail of whatsapp via de rijksbrede publieksvoorlichters (nummer 1400).

Deze signalen zijn zeer belangrijk om te inventariseren wat er leeft in de samenleving en of het beleid de beoogde uitkomsten heeft. Vragen die aan ons gesteld worden, beantwoorden wij via het kanaal waarlangs de vraag is binnengekomen. Dit gebeurt binnen vastgestelde termijnen per kanaal.

Over de beantwoording vindt overleg plaats als een vraag complex is en nog niet eerder is beantwoord bijvoorbeeld. Of als er specifieke beleidsinhoudelijk deskundigheid voor de beantwoording wordt gevraagd.

Ook analyseren wij doorlopend op basis van burgersignalen of en hoe wij onze informatievoorziening kunnen verbeteren. Als er bijvoorbeeld veel vragen over een onderwerp binnenkomen dan inventariseren hoe de informatie op rijksoverheid.nl aangepast kan worden. Ook kan het reden zijn om te kijken naar de beleidsinhoud, mochten de signalen daartoe aanleiding geven. Wij nemen bij deze periodieke analyses de privacywetgeving in acht.

18

Hoe bepaalt uw ministerie welke contacten en afspraken van de bewindspersonen publiek worden gemaakt? Welke handreiking ligt daarvoor bij de communicatie-afdeling?

Antwoord

Over het openbaar maken van contacten en afspraken zijn rijksbreed afspraken gemaakt en vastgelegd, zie ook de Uitvoeringsrichtlijn openbare agenda's bewindslieden. Deze afspraken worden door de directie communicatie uitgevoerd.

19

Welke kosten heeft uw ministerie gemaakt aan juridische procedures?

Antwoord

Als uitgangspunt geldt dat de Staat en zijn bestuursorganen ervoor zorg dragen dat voldoende juridische deskundigheid aanwezig is binnen de rijksoverheid, zodat gepaste terughoudendheid kan worden betracht bij het inschakelen van de landsadvocaat en andere externe juridische bijstandsverleners in zaken waarin bijstand niet in de wet is voorgeschreven. Vertegenwoordiging in bestuursrechtelijke procedures of in civiele procedures waarvoor geen verplichte vertegenwoordiging geldt, wordt dan ook meestal door eigen ambtenaren uitgevoerd. Het kerndepartement LNV heeft, in aanvulling op de juridische functie binnen de eigen

organisatie, in 2021 een bedrag van € 190.000 uitgegeven aan het kantoor van de landsadvocaat in verband met juridische procedures. Dit bedrag bestaat uit honoraria, BTW, kantoorkosten, verschotten en griffierechten.

20

Wat heeft de inzet van de Landsadvocaat namens uw ministerie gekost?

Antwoord

Het kerndepartement LNV heeft in 2021 € 238.000 betaald aan het kantoor van de landsadvocaat voor het voeren van juridische procedures alsmede (specialistisch) juridisch advies. Dit bedrag bestaat uit honoraria, BTW, kantoorkosten, verschotten en griffierechten. In de brief van de Minister van Justitie en Veiligheid van 16 mei jl. aan uw Kamer is aangegeven dat de kosten die door de Staat worden gemaakt voor de inzet van de landsadvocaat voor de verschillende adviezen en juridische procedures jaarlijks gepubliceerd zullen worden. In de herziene overeenkomst met de landsadvocaat is daartoe opgenomen dat de landsadvocaat jaarlijks een overzicht aanlevert van het totaalbedrag dat de Staat in verband met de advocatuurlijke dienstverlening aan zijn kantoor heeft voldaan.

21

Hoeveel geld heeft uw ministerie uitgegeven aan extern juridisch advies in zijn algemeenheid?

Antwoord

Het kerndepartement LNV heeft in 2021 € 264.000 uitgegeven aan het kantoor van de landsadvocaat en andere advocatenkantoren met wie een raamovereenkomst is gesloten. Dit bedrag betreft kosten voor het voeren van juridische procedures alsmede (specialistisch) juridisch advies. Dit bedrag bestaat uit honoraria, BTW, kantoorkosten, verschotten en griffierechten.

22

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de motie van het lid Bisschop over meerjarige cofinanciering van praktijkproeven in het kader van het Uitvoeringsprogramma Gewasbescherming 2030 (Kamerstuk 35 925 XIV, nr. 75)?

Antwoord

In december 2021 is Tweede Kamer gemeld dat er twee meerjarige subsidies zijn verstrekt voor het praktijkprogramma plantgezondheid «Weerbaarheid in de praktijk» en voor het programma «Duurzame bollenteelt in Drenthe» (Kamerstuk 27 858, nr. 569). Er wordt inmiddels gewerkt aan het afwikkelen van nieuwe verzoeken tot cofinanciering.

23

Op welke wijze is uitvoering gegeven aan de motie van het lid Bisschop c.s. waarin de regering verzocht is bij de handhaving van het fosfaatrechtstelsel recht te doen aan de juridische situatie van knelgevallen (Kamerstuk 33 835, nr. 191)?

Antwoord

In lijn met de motie van het lid Bisschop c.s. van 20 april 2021 (Kamerstuk 33 835, nr. 191) en de eerdere motie van het lid Lodders c.s. van 19 december 2018 (Kamerstuk 33 037, nr. 339) treedt de NVWA zolang er nog procedures lopen tegen het aantal toegekende fosfaatrechten op het punt van fosfaatrechten niet handhavend op. Indien er echter wel een definitieve gerechtelijke uitspraak is gedaan over het aantal toegekende fosfaatrechten, zullen alle bij het onderzoek geconstateerde feiten en omstandigheden in het proces-verbaal meegenomen worden. Het horen

van de ondernemer maakt standaard onderdeel uit van het onderzoek. De afgelegde verklaring van de ondernemer wordt opgenomen in het proces-verbaal. In het verdere traject kan het Openbaar Ministerie en uiteindelijk de rechtelijke macht rekening houden met die feiten en (bijzondere) omstandigheden. Het OM (vervolgning) en de rechter (weging en uitspraak) hebben ieder hun eigen verantwoordelijkheid ten opzichte van de NVWA (handhaving). Zie ook de brief aan uw Kamer van 4 november 2021 (Kamerstuk 25 334, nr. 166).

24

Op welke wijze heeft u zich inmiddels uitgesproken tegen de ambitie in de Van-boer-tot-bordstrategie om het mestgebruik met 20% omlaag te brengen, zoals gevraagd via de motie van het lid Bisschop (Kamerstuk 35 570 XIV, nr. 65)?

Antwoord

Op 13 april 2021 (Kamerstuk 33 037, nr. 374) en op 9 juni 2021 (Kamerstuk 21 501-32, nr. 1305) is uw Kamer geïnformeerd over de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de motie Bisschop die de regering verzoekt zich uit te spreken tegen de ambitie om het mestgebruik met 20% omlaag te brengen (Kamerstuk 35 570 XIV, nr. 65). Uit de aanbevelingen van de Europese Commissie op het Nationaal Strategisch Plan blijkt dat de Europese Commissie wil kijken naar het stikstof- en fosfaatoverschot op landbouwgrond (Gross Nutrient Balance) en naar vermindering van het percentage grondwaterstations boven de 50 mg nitraat per liter (Commissiedelivering COM(2020)846) als indicatoren voor nutriëntenverliezen. In gesprekken met de Europese Commissie over de ambities en acties, die voortvloeien uit de «Van boer tot bord»-strategie is voor Nederland het doel over nutriëntenverliezen leidend. Nederland staat op het standpunt dat de aanpassing van gebruiksnormen in de toekomst noodzakelijk kan zijn om de verliezen naar het milieu te beperken, maar het beperken van de input van nutriënten is geen doel op zich. Verder streeft Nederland naar een geharmoniseerde berekeningswijze van nutriëntenverliezen, die aansluit op indicatoren (voor bodem-, lucht- en waterkwaliteit) en heeft zich hier in de diverse Nitraat Expert groep bijeenkomsten over uitgesproken. Daarnaast zet Nederland zich in voor het mogelijk maken van hergebruik van hoogwaardige meststoffen zodat producten van dierlijke mest als kunstmestvervanger ingezet kunnen worden. Hiertoe heeft Nederland recent een verzoek voor een landenspecifieke oplossing bij de Europese Commissie ingediend (Kamerstukken 33 037, nr. 439). Hierdoor wordt de nutriëntenkringloop verder gesloten en nemen de emissies naar het milieu verder af. Op deze wijze wordt uitvoering gegeven aan deze motie.

25

Op welke wijze heeft u uitvoering gegeven aan de motie van het lid Bisschop over betere prioriteitsstelling in het Natura 2000 beleid (Kamerstuk 32 670, nr. 188)?

Antwoord

In 2020 is onderzoek gedaan naar de Natura 2000-gebieden. Daarbij zijn alle aanwijzingsbesluiten nagelopen op doelen die niet direct voortvloeien uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. In oktober 2020 is de Kamer geïnformeerd over de resultaten met de brief over Onderzoek Natura 2000 (Kamerstuk 32 670, nr. 200). Uit het onderzoek bleek dat de aanwijzingsbesluiten niet meer instandhoudingsdoelstellingen bevatten dan voortvloeien uit de Vogel- en Habitatrichtlijn. Dat beperkt de mogelijkheden voor een prioriteitsstelling gericht op een minder strikt beschermingsregime zoals de motie vraagt. De behoefte aan meer flexibiliteit in de Natura 2000-doelen, met name het kunnen aanpassen van de bestaande doelen,

wordt wel betrokken bij de actualisatie van de doelensystematiek. Hiervoor wordt het Beleidskader doelwijziging ontwikkeld dat aangeeft welke mogelijkheden er zijn om – binnen de strikte Europese kaders – tot doelaanpassing te komen.

26

Hoeveel geld is er uit het provinciefonds naar natuur gegaan?

Antwoord

In het Natuurpact (2013) zijn met provincies afspraken gemaakt over de uitvoering en de financiering van de gedecentraliseerde onderdelen van het natuurbeleid (Kamerstuk 33 576, nr. 6). Op pagina 9 van het Natuurpact staat het financiële overzicht. Via de algemene uitkering wordt jaarlijks € 350 mln. uit het Provinciefonds aan rijksmiddelen beschikbaar gesteld, aangevuld met minstens € 65 mln. aan eigen bijdragen van provincies.

Aanvullend op het Natuurpact zijn in 2020 afspraken met provincies gemaakt over het Programma Natuur (Kamerstuk 35 334, nr. 131). Dit betreft extra maatregelen op het gebied van natuurherstel en -ontwikkeling, als onderdeel van de stikstofaanpak van het kabinet (in totaal € 2,85 miljard in de periode 2020–2030). Een van deze maatregelen betreft de verhoging van de beheervergoeding vanuit het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) van 75% naar 84%. Hiervoor is in 2021 € 18,0 mln. via het Provinciefonds aan de provincies uitgekeerd.

27

Aan welke internationale organisaties is er in 2021 contributie betaald en hoeveel?

Antwoord

De in 2021 betaalde contributie aan internationale organisaties bedroeg € 10,9 mln. euro. Hiervan is de contributie van € 5,6 mln. aan de Landbouw- en Voedselorganisatie van de Verenigde Naties (FAO) de grootste. Ook droeg LNV € 0,2 mln. bij aan de Nederlandse bijdrage van het Milieuprogramma van de Verenigde Naties (UNEP) en € 0,1 mln. aan het werkprogramma van de OESO/OECD. Daarnaast worden kleinere contributies betaald voor het lidmaatschap van Nederland van een aantal internationale organisaties op het vlak van dier- en plantgezondheid, visserij en genetische bronnen.

28

Hoeveel geld is er in 2021 gegaan naar gecertificeerde agrarische collectieven, uitgesplitst per collectief en met vermelding van doel?

Antwoord

Het geld dat in 2021 naar de agrarische collectieven is gegaan heeft betrekking op het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb). Het ANLb onderscheidt vijf doelen gerelateerd aan de leefgebieden: open grasland, open akkerland, groene dooradering, blauwe dooradering en water. In onderstaand overzicht zijn de uitgaven in 2021 aan de 40 agrarische collectieven aangegeven alsmede de verdeling over de vijf doelen.

ANLb2016: Betaling 2021 naar collectief (Bedragen x 1.000)

Collectief	Totaal	EU-deel	Provinciaal deel
1	€ 848	€ 650	€ 198
2	€ 1.181	€ 885	€ 295
3	€ 1.297	€ 973	€ 324
4	€ 615	€ 462	€ 154
5	€ 1.867	€ 1.400	€ 467
6	€ 1.324	€ 993	€ 331
7	€ 1.713	€ 1.285	€ 428
8	€ 943	€ 750	€ 193
9	€ 3.412	€ 2.567	€ 845
10	€ 1.094	€ 831	€ 263
11	€ 3.109	€ 2.332	€ 777
12	€ 2.890	€ 2.168	€ 723
13	€ 532	€ 400	€ 132
14	€ 2.072	€ 1.650	€ 422
15	€ 4.015	€ 3.080	€ 935
16	€ 2.192	€ 1.644	€ 548
17	€ 494	€ 370	€ 123
18	€ 734	€ 568	€ 166
19	€ 704	€ 553	€ 151
20	€ 1.111	€ 834	€ 278
21	€ 6.920	€ 5.190	€ 1.730
22	€ 773	€ 593	€ 181
23	€ 272	€ 204	€ 68
24	€ 4.477	€ 3.358	€ 1.119
25	€ 1.100	€ 908	€ 192
26	€ 1.841	€ 1.414	€ 427
27	€ 1.947	€ 1.495	€ 451
28	€ 1.712	€ 1.284	€ 428
29	€ 2.869	€ 2.152	€ 717
30	€ 3.148	€ 2.361	€ 787
31	€ 210	€ 157	€ 52
32	€ 1.931	€ 1.449	€ 483
33	€ 1.962	€ 1.471	€ 490
34	€ 1.421	€ 1.066	€ 355
35	€ 2.108	€ 1.581	€ 527
36	€ 809	€ 607	€ 202
37	€ 1.730	€ 1.370	€ 360
38	€ 3.905	€ 2.929	€ 976
39	€ 3.380	€ 2.535	€ 845
40	€ 2.399	€ 1.799	€ 600
Totaal	€ 77.061	€ 58.318	€ 18.743

ANLb2016: Betaling 2021 naar doel (Bedragen x 1.000)

Doel	Totaal	EU-deel	Provinciaal deel
Droge dooradering	€ 20.533	€ 15.389	€ 5.144
Natte dooradering	€ 3.890	€ 2.917	€ 972
Open Akkerland	€ 12.632	€ 9.474	€ 3.158
Open grasland	€ 34.799	€ 26.099	€ 8.700
Water	€ 5.208	€ 4.437	€ 772
Totaal	€ 77.061	€ 58.315	€ 18.746

ANLb2016: Betaling 2021 naar collectief (Bedragen x 1.000)

Collectief	Totaal	EU-deel	Provinciaal deel
1	€ 848	€ 650	€ 198
2	€ 1.181	€ 885	€ 295
3	€ 1.297	€ 973	€ 324
4	€ 615	€ 462	€ 154
5	€ 1.867	€ 1.400	€ 467
6	€ 1.324	€ 993	€ 331
7	€ 1.713	€ 1.285	€ 428
8	€ 943	€ 750	€ 193
9	€ 3.412	€ 2.567	€ 845
10	€ 1.094	€ 831	€ 263
11	€ 3.109	€ 2.332	€ 777
12	€ 2.890	€ 2.168	€ 723
13	€ 532	€ 400	€ 132
14	€ 2.072	€ 1.650	€ 422
15	€ 4.015	€ 3.080	€ 935
16	€ 2.192	€ 1.644	€ 548
17	€ 494	€ 370	€ 123
18	€ 734	€ 568	€ 166
19	€ 704	€ 553	€ 151
20	€ 1.111	€ 834	€ 278
21	€ 6.920	€ 5.190	€ 1.730
22	€ 773	€ 593	€ 181
23	€ 272	€ 204	€ 68
24	€ 4.477	€ 3.358	€ 1.119
25	€ 1.100	€ 908	€ 192
26	€ 1.841	€ 1.414	€ 427
27	€ 1.947	€ 1.495	€ 451
28	€ 1.712	€ 1.284	€ 428
29	€ 2.869	€ 2.152	€ 717
30	€ 3.148	€ 2.361	€ 787
31	€ 210	€ 157	€ 52
32	€ 1.931	€ 1.449	€ 483
33	€ 1.962	€ 1.471	€ 490
34	€ 1.421	€ 1.066	€ 355
35	€ 2.108	€ 1.581	€ 527
36	€ 809	€ 607	€ 202
37	€ 1.730	€ 1.370	€ 360
38	€ 3.905	€ 2.929	€ 976
39	€ 3.380	€ 2.535	€ 845
40	€ 2.399	€ 1.799	€ 600
Totaal	€ 77.061	€ 58.318	€ 18.743

ANLb2016: Betaling 2021 naar doel (Bedragen x 1.000)

Doel	Totaal	EU-deel	Provinciaal deel
Droge dooradering	€ 20.533	€ 15.389	€ 5.144
Natte dooradering	€ 3.890	€ 2.917	€ 972
Open Akkerland	€ 12.632	€ 9.474	€ 3.158
Open grasland	€ 34.799	€ 26.099	€ 8.700
Water	€ 5.208	€ 4.437	€ 772
Totaal	€ 77.061	€ 58.315	€ 18.746

29

Hoeveel geld is er in 2021 gegaan naar specifieke uitkering voor gemeenten (SPUK)?

Antwoord

In 2021 is er in totaal voor € 94.453.156 aan SPUK middelen naar de gemeenten gegaan.

30

Kunt u een lijst sturen met top 10 meest gebruikte gewasbeschermingsmiddelen in Nederland?

Antwoord

U treft hieronder een lijst aan met de meeste gebruikte werkzame stoffen, uitgedrukt in de hoeveelheid kilogram werkzame stof, in gewasbeschermingsmiddelen in Nederland in 2020.

- captan
- dimethenamide-P
- glyfosaat
- maleïnehydrazide
- mancozeb
- metamitron
- paraffineolie
- pendimethalin
- propamocarb
- prosulfocarb¹

31

Wat zijn de top 10 meest gebruikte gewasbeschermingsmiddelen in de wereld?

Antwoord

Hierover zijn geen gegevens gevonden.

32

Hoeveel bedrijven zijn er in Nederland actief op het gebied van veredeling van gewassen?

Antwoord

Er bestaat geen aparte registratieplicht voor bedrijven op het gebied van veredeling. Naar schatting zijn er anno 2022 circa 250 bedrijven actief op het gebied van plantenveredeling.

33

Is er een lijst voorhanden met maximum residuwaarden die op ons voedsel mag worden aangetroffen na bewerking met gewasbeschermingsmiddelen?

Antwoord

Alle geldende maximum residuwaarden (MRL's) zijn openbaar beschikbaar binnen de «Pesticide Database» van de Europese Commissie: <https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/eu-pesticides-database/mrls/?event=search.pr>

34

Is er inzicht in de mate van droogte van agrarische gebieden in Nederland door het jaar heen? Kunt u deze gegevens delen?

Antwoord

Het Water Management Centrum Nederland (WMCN) van Rijkswaterstaat, waaronder de Landelijke Commissie Waterverdeling (LCW) ressorteert, voorziet met de online-droogtemonitor in deze informatie. Zie <https://waterberichtgeving.rws.nl/owb/droogtemonitor> In de droogtemonitor wordt van 1 april t/m 30 september een aantal gegevens m.b.t. weer (verdeling neerslagtekort over Nederland), grondwaterstanden en de wateraanvoer via Rijn en Maas dagelijks geüpdatet. Onder het kopje «Effecten voor gebruikers» levert het Ministerie van LNV vanuit het sectoroverleg droogte met medewerking van landbouworganisaties en terreinbeherende organisaties periodiek informatie over de droogtesi-

¹ <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85130NED/table?dl=68F3E> b.

tuatie voor de landbouw en voor de natuur, waarin ook de regionale verschillen aan de orde komen.

In z'n algemeenheid kent Nederland in relatie tot droogte, dat wil zeggen bij het uitblijven van neerslag, drie regio's:

1. de hoog gelegen gebieden, waar geen watertoevoer mogelijk is – die tijdens een droogteperiode dus volledig afhankelijk zijn van de hoeveelheid water die in herfst en winter is vastgehouden in de bodem en het oppervlaktewatersysteem. Dit zijn de zandgronden-gebieden in Zuidoost- en Oost-Nederland, Veluwe en Utrechtse Heuvelrug.
2. de laag gelegen gebieden in West, Noord en Midden-Nederland, waarbinnen het oppervlaktewater tijdens droogte lange tijd op peil kan worden gehouden met water vanuit de grote rivieren
3. de Zuidwestelijke Delta (Zeeland en Zuid-Hollandse eilanden) waar maar op een beperkt aantal plaatsen en in beperkte hoeveelheden toevoer van zoetwater mogelijk is. Ook dit gebied is voor het grootste deel afhankelijk van het water dat in herfst en winter in de bodem is vastgehouden.

In de gehele kuststrook is droogte direct verbonden aan de problematiek van verzilting. Zeewater dat door kwel en het schutten in zeesluizen binnen dringt kan dan veel minder met zoetwater worden doorgespoeld naar de zee.

35

Welke methoden bestaan er om grond droog te maken of juist te vernatten en het grondwaterpeil op te hogen of te verlagen?

Antwoord

Om grond droog te maken of juist te vernatten en het grondwaterpeil te verhogen of verlagen kunnen waterschappen en agrarisch ondernemers verschillende water- en bodemmaatregelen toepassen. Om grond droog te maken en/of het grondwaterpeil te verlagen kan water via drainagesystemen en onder meer sloten, beken en rivieren worden afgevoerd. Om grond te vernatten en het grondwaterpeil te verhogen kan door de waterschappen water worden aangevoerd vanuit het watersysteem. Daarnaast kan neerslag worden vastgehouden in natuurgebieden en landbouwbodems via waterbuffers, het plaatsen van stuwtjes in sloten en het (tijdelijk) afsluiten van duikers en waterlopen. In beemaalde polders doen de waterschappen het peilbeheer in de sloten, waarmee zowel de ontwatering alsook de bufferruimte voor grote neerslaghoeveelheden bepaald wordt. Door de bodemstructuur te verbeteren (door het organische stofgehalte in de bodem te verhogen, gewassen te telen die dieper wortelen en de inzet van lichtere machines en niet kerende grondbewerking) kan het watervasthoudend vermogen van landbouwbodems verbeterd worden. Agrarisch ondernemers en waterschappen passen dergelijke maatregelen reeds toe om beter met weersextremen, zoals droogte en wateroverlast, en verzilting te kunnen omgaan. Deze methoden en technieken worden indien noodzakelijk doorontwikkeld, zodat deze effectief blijven in veranderende (klimaat)omstandigheden. Op deze manier wordt bijgedragen aan het verbeteren van het bodem- en watersysteem op perceels- en regionaal niveau en daarmee aan de klimaatweerbaarheid en het perspectief van regio's en agrarische bedrijven.

36

Hoeveel gewasbeschermingsmiddelen gebruikt Nederland relatief ten opzichte van andere EU-landen, bijvoorbeeld uitgesplitst per vierkante meter agrarische grond?

Antwoord

Er zijn op dit moment geen bruikbare gegevens over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen om de verschillende lidstaten in de Europese Unie goed met elkaar te kunnen vergelijken.

Er ligt een voorstel voor een verordening betreffende statistieken over de landbouwinput en -output. Dit voorstel is gericht op stroomlijning en verbetering van het Europees systeem van landbouwstatistieken. Verordening (EG) 1185/2009 betreffende statistieken over pesticiden wordt in dit proces meegenomen (Kamerstuk 22 122, nr. 3080).

37

Hoeveel geld voor onderzoek naar het afbouwen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is er? Zowel binnen de EU als binnen uw ministerie? Hoe wordt dit geld op dit moment besteed?

Antwoord

Vanuit het ministerie wordt jaarlijks circa € 22,6 miljoen aan onderzoek besteedt dat zich richt op de beschikbaarheid van (alternatieve) laag risico gewasbeschermingsmiddelen, het ontwikkelen van innovatieve technieken en het realiseren van weerbare planten en teeltsystemen (zoals precisielandbouw en veredeling). Binnen de EU wordt hier ook aan gewerkt, bijvoorbeeld in partnerschappen. Er is momenteel geen overzicht beschikbaar van deze bedragen.

38

Kunt u een overzicht sturen van de belangrijkste huidige wet- en regelgeving rondom gewasbescherming, plantveredeling en voedselveiligheid en wet- en regelgeving die in de maak is, zowel Nederlands als Europees?

Antwoord

De belangrijkste wet- en regelgeving op de terreinen gewasbescherming en, plantveredeling en voedselveiligheid zijn, uitgesplitst naar thema als volgt:

Gewasbescherming

De belangrijkste wet- en regelgeving op het terrein van gewasbeschermingsmiddelen zijn:

- Verordening (EG) 1107/2009 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen
- Verordening (EG) 1185/2009 betreffende statistieken over pesticiden. Er ligt een voorstel voor een verordening betreffende statistieken over de landbouwinput en -output en tot intrekking o.a. Verordening (EG) nr. 1185/2009.
- Richtlijn 2009/128/EG tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden. De Europese Commissie werkt aan een voorstel voor herziening van deze richtlijn. Dit voorstel wordt in juni 2022 verwacht.
- Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Er ligt voorstel tot wijziging van deze wet in de Tweede Kamer (Kamerstuk 35 756). Er is voorzien in een wijziging van het Besluit gewasbeschermingsmiddelen en biociden en van de Regeling gewasbeschermingsmiddelen en biociden.
- Wet milieubeheer (Activiteitenbesluit milieubeheer). Deze wet en dit besluit gaan op in de Omgevingswet, waarvan de inwerkingtreding voorzien is op 1 januari 2023. Er is voorzien in een wijziging van deze regelgeving voor wat betreft de regelgeving over de teeltvrije zones conform de daartoe strekkende maatregel in het 7e actieprogramma

Nitraatrichtlijn vast te leggen. Deze zones gelden voor zowel mest als gewasbeschermingsmiddelen.

Plantenveredeling

Het kwekersrecht is georganiseerd in de UPOV-conventie: de internationale Unie voor de bescherming van plantenrassen. De UPOV-conventie geeft aan waar de wetgeving van landen minimaal aan moet voldoen indien dat land lid van de UPOV-conventie wil worden (Nederland was één van de medeoprichters).

Europees vormt Verordening (EG) nr. 2100/94 van de Raad van 27 juli 1994 inzake het communautaire kwekersrecht de basis voor de regels rondom kwekersrecht (daarnaast zijn meerdere uitvoeringsverordeningen/ besluiten vastgesteld). De Europese Commissie zal deze basisverordening evalueren. Naar verwachting zal deze evaluatie in 2023 beginnen. Of en wanneer deze evaluatie zal leiden tot nieuwe wetgevingsvoorstellen is nog niet bekend.

Daarnaast is de Europese Commissie momenteel na een uitgebreide evaluatie bezig met het formuleren van nieuwe wet- en regelgeving in het kader van de Green Deal en van de Farm to Fork

Voedselveiligheid

De regels voor de voedselveiligheid liggen grotendeels vast in Europese verordeningen. Daarnaast is er nationale wetgeving, die deels de nationale invulling vormt van Europese wetgeving.

De verantwoordelijkheid voor de voedselveiligheidswetgeving is verdeeld tussen LNV en VWS.

De Minister van LNV is beleidsverantwoordelijk voor de voedselveiligheid van het keuren, uitsnijden en opslag van net uitgesneden vlees (de vleeskeuring), de diervoederveiligheid, diergeneesmiddelen en dierlijke bijproducten. De voedselveiligheid van levensmiddelen (zowel dierlijk als plantaardig) is de verantwoordelijkheid van de Minister van VWS (de Europese algemene levensmiddelenverordening, aanpalende specifieke Europese verordeningen en richtlijnen en de Warenwet op nationale niveau)

De voedselveiligheidsonderwerpen waarvoor LNV verantwoordelijk, zijn ondergebracht in de Europese regelgeving voor diervoeder, diergeneesmiddelen en dierlijke bijproducten en in de Officiële Controle Verordening. Daar waar binnen deze verordeningen sprake is van nationale bevoegdheden, zijn deze ondergebracht in de Wet dieren en de onderliggende Besluiten en Regelingen.

Diervoeder

Europees:

- Verordening (EG) Nr. 178/2002 (Algemene levensmiddelenverordening)
- Verordening (EG) Nr. 183/2005 (Diervoeder hygiëne)
- Verordening (EG) Nr. 767/2009 (Handel en gebruik diervoeders)
- Verordening (EG) nr. 68/2013 (Diervoeder catalogus)²
- Verordening (EG) Nr. 1831/2003 (Toevoegingsmiddelen in diervoeder)³
- Richtlijn 2002/32/EG (Ongewenste stoffen in diervoeders)
- Verordening (EG) Nr. 396/2005 (Bestrijdingsmiddelen, residuen van bestrijdingsmiddelen in of op levensmiddelen van plantaardige en dierlijke oorsprong)

² Voor deze wetgeving is een nieuwe versie in ontwikkeling.

³ Voor deze wetgeving is een nieuwe versie in ontwikkeling.

Nederlands:

- Wet dieren
- Regeling Diervoeders⁴
- Regeling Handhaving⁵

Diergeneesmiddelen

Europees:

- Verordening (EU) nr. 2019/4 (Diergeneesmiddelen)
- Verordening (EU) nr. 2019/6 (Gemedicineerd diervoeder)

Nederlands:

- Wet dieren
- Besluit diergeneesmiddelen 2022
- Regeling diergeneesmiddelen 2022

Dierlijke bijproducten

Europees:

- Verordening (EG) nr. 1069/2009 (gezondheidsvoorschriften DBP niet voor menselijke consumptie)
- Verordening (EU) nr. 142/2011 (uitvoeringsverordening van 1069/2009)

Nederlands:

- Wet Dieren
- Besluit Dierlijke Producten
- Regeling Dierlijke Producten

Aanpalende regelgeving o.m.:

- Meststoffenwet
- Wet Natuurbescherming
- Verordening (EG) nr. 853/2004 (hygiënevoorschriften levensmiddelen dierlijke oorsprong)
- Verordening (EG) nr. 178/2002 (Algemene Levensmiddelenverordening)
- Verordening (EG) nr. 183/2005 (Diervoeder Hygiëne Verordening)
- Verordening (EG) nr. 999/2001 (Dierlijke eiwitten; BSE/TSE)
- Verordening (EG) nr. 56/2013 (Dierlijke eiwitten; wijziging bijlagen van 999/2001)

Algemene hygiëne en controles in voedselketen (keuren, slachterijen, residuen etc)

- Verordening (EU) nr. 2017/625 Officiële controle verordening
- Verordening (EG) nr. 853/2004 (hygiënevoorschriften levensmiddelen dierlijke oorsprong)

39

Waar bestaan de transitievrijstellingen uit bij het uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030?

Antwoord

Een transitievrijstelling is een tijdelijke vrijstelling waarbij, mits het plan van aanpak goed wordt doorlopen, de vrijstelling iedere 3 maanden wordt verlengd met een maximum van 5 jaar. Belangrijk hierbij is dat het plan van aanpak gericht is op een oplossing voor het landbouwkundige probleem in het kader van de transitie naar weerbare plant- en teeltsystemen zoals in de Toekomstvisie gewasbescherming 2030 is opgenomen. De NVWA en het Ctgb adviseren mij, net als bij een eenmalige vrijstelling, over de landbouwkundige noodzaak en de risico's van het gebruik.

⁴ Voor deze wetgeving is een nieuwe versie in ontwikkeling.

⁵ Voor deze wetgeving is een nieuwe versie in ontwikkeling.

40

Wat is de reikwijdte van de in te zetten middelen die vrijkomen als gevolg van onderuitputting van de Subsidieregeling sanering varkenshouderij (Srv); waar valt hierbij aan te denken?

Antwoord

Als gevolg van de opgetreden onderuitputting bij de Srv is het budget van de Srv in 2021 met € 168,4 miljoen verlaagd. De middelen zijn toegevoegd aan de budgetten van andere stikstof bronmaatregelen, te weten de eerste tranche van de Maatregel Gerichte Aankoop (€ 133,4 miljoen), de maatregelen voor walstroom (€ 20 miljoen) en MIRT (€ 15 miljoen).

41

Hoeveel PAS-melders zijn inmiddels gelegaliseerd, kunt u hiervan een tijdlijn geven?

Antwoord

Tot en met 9-5-2022 hebben 2.241 melders hun gegevens aangeleverd om in aanmerking te komen voor het legaliseren van de PAS-melding via het legalisatieprogramma. Op dit moment zijn 435 dossiers geverifieerd. Inmiddels zijn 23 PAS-melders door het bevoegd gezag geïnformeerd dat de aangemelde activiteit op basis van intern salderen legaal is. Voor de meldingen waarvoor wel stikstofruimte nodig is, voert het kabinet uiterlijk februari 2025 mitigerende (bron)maatregelen uit. Voor de meer gedetailleerde tijdlijn verwijst de Minister naar het legalisatieprogramma⁶ (pagina 7).

42

Acht u het systeem van interne saldering ten behoeve van PAS-melders specifiek en als instrument in zijn algemeenheid juridisch houdbaar, zijn er juridische risico's en zo ja welke?

Antwoord

Ja, intern salderen acht de Minister houdbaar. Tegelijkertijd heeft de Minister in de brief van 1 april 2022 (Kamerstukken 33 576 en 35 334, nr. 265) aangegeven dat de Minister de komende tijd inzet op het aanscherpen en verduidelijken van het beleid en instrumentarium van toestemmingverlening. Hierover stuurt de Minister voor de zomer een brief aan de Tweede Kamer. In die brief wordt ingaan op verschillende instrumenten van toestemmingverlening, waaronder intern salderen.

43

Welke bijstellingen van berekeningen met AERIUS-Calculator hebben plaatsgevonden zowel in meetwijze, als in toepassing sinds het rapport en de aanbevelingen van de commissie-Hordijk?

Antwoord

De aanbevelingen van de commissie-Hordijk en de vervolgacties hierop zijn uitgebreid beschreven in de kabinetsreactie (Kamerstuk 35 334, nr. 132) en in de brief «Vervolgacties naar aanleiding van het eindrapport van het Adviescollege Meten en Berekenen Stikstof» (Kamerstuk 35 334, nr. 158).

Met het invoeren van de maximale rekenafstand van 25km voor individuele emissiebronnen zijn een aantal van de belangrijkste aanbevelingen uit het adviesrapport reeds opgevolgd en verwerkt in AERIUS-Calculator.

⁶ <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2022/02/Legalisatieprogramma-PAS-meldingen.pdf>.

44

Hoeveel stikstofdepositie is er via extern salderen ingetrokken ten behoeve van de natuur in 2021? Hoeveel procent is dit?

Antwoord

Afgeroomde stikstofruimte wordt niet in beeld gebracht. Dit is ook geen verplichting die volgt uit de Wsn. Bij extern salderen kan de initiatiefnemer 70% van de stikstofruimte inzetten voor nieuwe activiteiten. Het afomingspercentage van 30% is bedoeld om het risico op feitelijke depositiestijging op stikstofgevoelige N2000-gebieden, als gevolg van ingebruikname van latente ruimte, zo veel mogelijk te beperken. Dit percentage is gebaseerd op de gemiddelde latente ruimte in vergunningen.

45

Klopt het dat u met de woorden «met name glastuinbouw» bedoelt dat het gros van de gereserveerde middelen (uit de 6,8 miljard euro) voor de klimaatopgave voor de landbouw, ten dele vallen voor de glastuinbouw?

Antwoord

De genoemde middelen zijn extra klimaatgeld dat het kabinet vorige jaar met de Miljoenennota heeft gereserveerd. Deze middelen waren voor klimaatmaatregelen in brede zin⁷. Daarvan gaan indirect middelen naar glastuinbouw via SDE++ en gaat een klein deel direct naar glastuinbouwmaatregelen (bijvoorbeeld de reservering op de aanvullende post voor CO₂-levering aan de glastuinbouw). Bezien vanuit «landbouw- en landgebruik» gaat het gros van deze middelen naar glastuinbouw.

46

Hoeveel ondernemers zijn tegemoetgekomen in het kader van de Wet tegemoetkoming schade bij rampen, welke voorwaarden golden hier?

Antwoord

De extreme wateroverlast in Limburg is een ramp als bedoeld in artikel 1 van de Wet veiligheidsregio's. Daarom heeft het kabinet de Wet tegemoetkoming schade bij rampen (Wts) ingezet. De Wts geeft een aanspraak op een tegemoetkoming in schade die niet verzekeraar, niet verhaalbaar en niet vermijdbaar is. Op 9 september 2021 is de «Regeling tegemoetkoming waterschade in Limburg en het onbedijkte gebied langs de Maas in Noord-Brabant in juli 2021» in de Staatscourant gepubliceerd (Stcrt. 2021, nr. 40211) waarin de voorwaarden voor een tegemoetkoming zijn opgenomen. Op de website van RVO staan de voorwaarden verder toegelicht (Regeling WTS juli 2021 (waterschade Limburg) (rvo.nl)). De Minister van Justitie en Veiligheid, die verantwoordelijk is voor de Wts, informeert de Kamer hierover, meest recent in de Kamerbrief van 21 maart 2022 (Kamerstuk 29 517, nr. 211). De meest actuele informatie over schademeldingen en het aantal tegemoetgekomen aan particulieren en bedrijven wordt bijgehouden op de website van RVO (<https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/waterschaderegelingen-juli-2021/wts/beeld>).

47

Hoeveel geld is er gereserveerd voor het Subsiestelsel Natuur en Landschap?

Antwoord

In het Natuurpact (2013) zijn met provincies afspraken gemaakt over de uitvoering en de financiering van de gedecentraliseerde onderdelen van

⁷ Plannen voor het klimaat | Prinsjesdag: Miljoenennota en Rijksbegroting | Rijksoverheid.nl.

het natuurbeleid (Kamerstuk 33 576, nr. 6). Op pagina 9 van het Natuurpact staat het financiële overzicht. Daaruit blijkt dat voor beheer € 315 mln. beschikbaar is. Hieruit kunnen provincies de kosten voor het Subsiestelsel Natuur en Landschap financieren. De Natuurpactmiddelen zijn via de algemene uitkering van het Provinciefonds aan de provincies ter beschikking gesteld.

48

Hoeveel hectare op de Noordzee is gevrijwaard van bodemberoering door visserij? Hoeveel is daar in 2021 bijgekomen? Indien er niets is bijgekomen: wanneer is de verwachting dat meer gebieden worden gevrijwaard?

Antwoord

In onderstaande overzicht staan oppervlakten van de Nederlandse Noordzee die de afgelopen jaren zijn gevrijwaard van bodemberoerende visserij ter bescherming van natuurwaarden:

Noordzeekustzone:

(zie voor de zones en voorwaarden het toegangsbeperkingsbesluit en Beheerplan Natura2000 Noordzeekustzone 2016–2022)

- Zone I, ca. 14.500 hectare, is gesloten voor alle visserij.
- Zone II, ca. 21.600 hectare, is gesloten voor bodemberoerende visserij met uitzondering van garnalenvisserij.

Voordelta:

- Een bodembeschermingsgebied van 29.836 hectare is gesloten voor zware boomkorvisserij (>260 pk).
- Vijf rustgebieden vrijwel geheel binnen het bodembeschermingsgebied (zie voor de voorwaarden voor de uitzonderingen de relevante toegangsbeperkingsbesluiten en het Natura 2000 Beheerplan Voordelta 2015–2021):
  - o Slikken van Voorne: het jaarrond geldt in ca. 700 hectare een toegangsverbod. Wat betreft visserij is er een uitzondering voor bepaalde zegenvisserij.
  - o Hinderplaat: het jaarrond is ca. 1.250 hectare gesloten voor enige activiteit. Wat betreft visserij is er een uitzondering van 1 september tot 1 mei voor bepaalde sleepnet visserij kleiner dan 260 pk. Daarnaast is staand wantvisserij (met kieuwnetten of warnetten) onder voorwaarden het jaarrond toegestaan.
  - o Bollen van de Ooster: het jaarrond geldt er een absoluut toegangsverbod in het zomerrustgebied, dat beslaat ca. 1.550 hectare. In het winterrustgebied, ca. 2.740 hectare, geldt van 1 november tot 1 april een absoluut toegangsverbod. Wat betreft visserij is er onder voorwaarden een uitzondering voor garnalenvisserij in het winterrustgebied van 1 november tot 15 december.
  - o Middelpaalt: het jaarrond geldt een verbod om activiteiten te verrichten in een gebied van ca. 340 hectare. Van 1 november tot 1 april is het verboden om in het winterrustgebied van ca. 870 hectare activiteiten te verrichten. Voor visserij geldt een uitzondering voor garnalenvisserij in de periode 1 november tot 15 december.
  - o Bollen van het Nieuwe zand: van 1 november tot 15 mei geldt voor ca. 2.504 hectare een absoluut toegangsverbod. Van 15 mei tot 1 november is in ca. 1.634 hectare elke vorm van bodemberoerende activiteiten niet toegestaan.
- In een onderzoeksgebied van ca. 40 hectare is het verboden om te vissen met uitzondering van bepaalde hengel- en zegenvisserij.

Vlakte van de Raan:

- Ca. 2.200 hectare is gesloten voor bodemberoerende visserij.

In 2021 zijn er geen verdere sluitingen bij gekomen. Wel wordt er gewerkt aan voorstellen voor instandhoudingsmaatregelen in de vorm van visserijbeperkingen in de Exclusieve Economische Zone volgens de artikel 11 procedure van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) om te voldoen aan de Habitat-en Vogelrichtlijn (HR en VR) en de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM). Nederland heeft in juli 2021 definitieve voorstellen ingediend voor de Klaverbank (HR), Centrale Oestergronden (KRM) en het Friese Front (zowel voor het VR- als het KRM-gebied). De voorstellen worden door de Europese Commissie omgezet in wetgeving. De verwachting is dat als er geen bezwaar wordt gemaakt, door het Europees Parlement en de Raad, deze maatregelen in 2022 in werking treden.

Ook ligt er een voorstel voor de Doggersbank klaar. Dit voorstel is, op verzoek van de Europese Commissie, tijdelijk aangehouden, maar inzet is om dit voorstel in 2022 verder te brengen in de artikel 11 procedure van het GVB.

Tot slot wordt er gewerkt aan de uitvoering van de afspraken uit het Noordzeeakkoord voor aanvullende instandhoudingsmaatregelen in de vorm van visserijbeperkende maatregelen in beschermde gebieden. Ook hiervoor wordt een artikel 11 procedure doorlopen. Verwacht wordt dat deze procedure voor de zomer start. Ambitie is om deze voorstellen in 2023 in te dienen bij de Europese Commissie. Daarbij merkt de Minister van LNV op dat dit proces zeer gevoelig is voor vertraging vanwege de overeenstemming die bereikt moet worden met betreffende lidstaten en het feit dat de Europese Commissie exclusief bevoegd is ten aanzien van het GVB en dus voorstellen moet omzetten in Europese wetgeving. Met inbegrip van de uitwerking van de afspraken uit het Noordzeeakkoord zal 13,7% van de Nederlandse Noordzee gevrijwaard zijn van bodemberoerende visserij, waarvan 2,8% van de Nederlandse Noordzee wordt gesloten voor alle vormen van visserij. In 2030 zal 15% van de Nederlandse Noordzee gesloten zijn voor bodemberoerende visserij.

In aanvulling op de vrijwaring van bodemberoering door visserij ter bescherming van natuurwaarden zijn windparken ook gesloten voor bodemberoerende visserij, zoals ook vastgelegd in het Noordzeeakkoord. Dit kan veranderen wanneer technische innovatie in vistechnieken en parkbeheer dit in de toekomst wel mogelijk maken. Vormen van passieve visserij en aquacultuur kunnen onder voorwaarden wel in windparken worden toegestaan. Dat is ook in het Programma Noordzee 2022–2027 opgenomen en daarmee staand beleid. In onderstaande overzicht staan de oppervlakten van de Nederlandse Noordzee die de afgelopen jaren zijn gevrijwaard van bodemberoerende visserij als gevolg van de bouw van windparken (inclusief de internationaal verplichte veiligheidszone):

- Offshore Windpark Egmond aan Zee: ca. 3.800 hectare
- Prinses Amaliawindpark: ca. 3.100 hectare
- Eneco Luchterduinen: ca. 2.600 hectare
- Gemini: ca. 9.400 hectare
- Borssele: ca. 35.600 hectare
- Hollandse Kust zuid: ca. 33.900 hectare (dat in aanbouw is en waarvan in 2021 2 kavels – van in totaal 4 – gesloten waren behalve voor bouwverkeer en vanaf begin 2022 de andere 2 kavels ook gesloten zijn)

In totaal betreft dit een oppervlakte van 88.400 hectare.

De bouw van de volgende windparken zijn voor 2030 voorzien en zullen ook gevrijwaard worden van bodemberoerende visserij:

- Hollandse Kust noord (V): ca. 12.500 hectare

- Hollandse Kust west (VI en VII): ca. 17.600 hectare
- Ten noorden van de Waddeneilanden: ca. 10.160 hectare
- IJmuiden Ver (I t/m IV): ca. 40.000 hectare

Voorzien wordt dat er meer gebieden gevrijwaard zullen worden van bodemberoerende visserij als gevolg van de bouw van extra (onderdelen van) windparken voor 2030 (en na 2030). De omvang hiervan is nog niet bekend omdat de verkaveling van deze gebieden nog moet plaatsvinden.

49

Hoe wordt de doelmatigheid van de inzet van vouchers vanuit de Subsidiemodule agrarische bedrijfsadviesing en educatie (Sabe) beoordeeld?

Antwoord

Uitgangspunt bij het aanvragen van een voucher voor bijvoorbeeld advies of een bedrijfsplan is de specifieke behoefte van de agrarische ondernemer. Bij de aanvraag van een adviesvoucher dient de agrarische ondernemer aan te geven wat zijn adviesbehoefte is en op welke aandachtsgebied dit betrekking heeft. Bij de toekenning van een voucher wordt op basis van deze informatie getoetst of de subsidie ook in overeenstemming met de doelen uit de Sabe regeling kan worden verstrekt.

Bij de bedrijfsplanvoucher is overigens ook sprake van een verplichte eigen bijdrage door de agrarische ondernemer van 20%. Het instrument van vouchers is ook doelmatig in de opzet hiervan, uitvoering en gebruik. Tegen relatief lage kosten kan een grote groep agrarische ondernemers op een snelle en toegankelijke wijze kennis ontvangen op basis van een voucher en vervolgens hiermee aan de slag gaan in de eigen landbouwpraktijk.

Steekproefsgewijs worden adviesrapporten, die met een adviesvoucher zijn betaald, opgevraagd om te bezien of deze voldoende kwaliteit hebben en ook aansluiten op de adviesvraag van de agrarische ondernemer.

Ook wordt tussentijds gemeten hoe de agrarische ondernemers de vouchers waarderen en wat zij hiermee hebben gedaan in de praktijk. De doeltreffendheid hiervan is positief. Uit de eerste meting van begin dit jaar is gebleken dat de agrarische ondernemers in ruim driekwart van de gevallen aangeven dat:

- het eigen kennisniveau, over het onderwerp waarover advies is gevraagd, is toegenomen;
- het advies ook is overgenomen en heeft geleid tot bedrijfsaanpassingen, danwel dat de intentie er is om dit nog te doen;
- de bruikbaarheid van het advies als goed wordt gewaardeerd.

50

Wat zijn de consequenties van het niet halen van de realisatiedoelen voor de uitbreiding van het Natuurnetwerk Nederland; wat is de trend van de jaarlijkse toename ten opzichte van de realisatiedoelen?

Antwoord

De consequentie van het niet tijdig realiseren van de overeengekomen uitbreiding van het Natuurnetwerk Nederland, is dat het beoogde natuurherstel en de afgesproken natuurontwikkeling later dan voorzien gerealiseerd worden. De gewenste verbetering in het doelbereik in het kader van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn loopt hiermee eveneens vertraging op. Voor de trend ten opzichte van de realisatiedoelen verwijst de Minister u naar de meest recente, zevende Voortgangsrapportage Natuur (Kamerstuk 33 576, nr. 253, paragraaf 2.1).

51

Valt de beoogde uitbreiding van bosareaal onder de beoogde doelstelling om 80.000 hectare te realiseren in 2027?

Antwoord

Van de beoogde uitbreiding van bosareaal in Nederland van ruim 37.000 ha, valt 15.000 ha binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en 19.000 ha buiten het NNN. Bovendien moet er 3.400 ha compensatiebos worden aangelegd als gevolg van bos dat is gekapt voor Natura 2000 doelen, dit laatste bij voorkeur buiten het NNN. De bosuitbreiding binnen het NNN kan plaats vinden op zowel gronden die al zijn ingericht als natuurgebied, als op gronden die al wel zijn begrensd als NNN maar nog in agrarisch gebruik zijn en nog niet afgewaardeerd. Dit laatste deel valt onder de te realiseren 80.000 ha in 2027.

52

Welke activiteiten zijn er ondernomen vanuit de Agenda natuurinclusief en wat zijn de resultaten en hoeveel heeft dit gekost?

Antwoord

In 2021 is het proces opgestart te komen tot een eerste versie van de Agenda Natuurinclusief. Deze Agenda zal op de natuurtop op 17 juni worden gepresenteerd. Hiervoor is in 2021 € 127.000 aan proceskosten en uitgaven ten behoeve van communicatie gemaakt.

53

Hoeveel hectare bos is er aangelegd in 2021? Waar is het bos geplant en wat was er voor het bos werd aangeplant?

Antwoord

In 2021 is tussen de 500 en 750 ha nieuw bos aangelegd. Het grootste deel van deze bossen is door Staatsbosbeheer aangeplant. Maar ook andere beheerders zoals het Drents Landschap hebben bos aangelegd. Bij een onlangs aan u toegezonden brief (Kamerstuk 33 576, nr. 270) over de bossenstrategie was een bijlage gevoegd met een terugblik op 2021.

54

Hoeveel geld is er in 2021 extra gegaan naar het Subsidiestelsel Natuur en Landschap?

Antwoord

Vanuit de middelen van het Programma Natuur is met ingang van 2021 het beschikbare bedrag voor natuurbeheer conform het Subsidiestelsel Natuur en Landschap structureel verhoogd (van 75% naar 84% van de standaardkostprijs). In 2021 was met deze verhoging € 18 mln. gemoeid.

55

Bent u bekend met de GMO-verordening (1308/2013, art. 210 bis) en hoe kijkt u aan tegen de GMO-verordening; ziet u in deze verordening kansen voor versterking van agrarisch ondernemerschap en verbetering van het verdienvermogen voor agrariërs; zo ja welke?

Antwoord

Verordening (EU) 1308/2013 voor de gemeenschappelijke marktordening (GMO) vormt het kader voor de marktmaatregelen binnen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Bij de recente hervorming van het GLB is artikel 210bis toegevoegd aan de GMO-verordening. Met dit artikel wordt het mogelijk gemaakt om afspraken tussen en/of met producenten van landbouwproducten te maken over bovenwettelijke duurzaamheidsnormen. Deze afspraken mogen onder voorwaarden afwijken van

mededingingsbeperkingen en mogen niet verder gaan dan nodig. Wel moeten de afspraken voorgelegd worden aan de Commissie voor advies. De voorwaarden voor de toepassing van dit nieuwe artikel zijn nog niet bekendgemaakt, maar de Commissie zal daarover uiterlijk op 8 december richtsnoeren voor uitvaardigen. Pas na publicatie daarvan zal meer duidelijk worden over de mogelijkheden die het nieuwe artikel ondernemers daadwerkelijk kan bieden en hoe het hun verdienvermogen kan ondersteunen.

56

Op welke wijze bepaalt u het succes van het beleid gericht op het verdienmodel van de agrarisch ondernemer?

Antwoord

Het is de verantwoordelijkheid van de Minister van LNV om zorg te dragen voor een goed ondernemerschapsklimaat voor de agrarische ondernemers. Uiteindelijk wordt het verdienmodel van de individuele agrarische ondernemer echter bepaald door verschillende factoren die deels buiten de directe invloedssfeer liggen, zoals bijvoorbeeld het weer, marktomstandigheden en de individuele keuzes van ondernemers. Hoewel we veel cijfers hebben over de aard en omvang van de deelsectoren, de productie, de handel en de hoogte en ontwikkeling van de landbouwinkomens, is het door alle verschillende relevante factoren niet eenvoudig om het succes van het beleid daaraan af te meten. Individuele beleidsinstrumenten worden echter ook altijd geëvalueerd – dus dat is de meest directe vorm om succes en effectiviteit van beleid te meten.

57

Wanneer wordt de eerste evaluatie van de werking van Identificatie & Registratie (I&R)-Hond verwacht?

Antwoord

Het is nog te vroeg om de werking van het nieuwe I&R vast te stellen. Eerst zal de database van I&R hond voldoende gevuld moeten zijn om de werking van I&R hond te bepalen. Voor het vullen van een nieuw systeem is tijd nodig. Op dit moment houdt RVO bij of de gegevens volledig ingevuld worden. De handhaving hierop wordt ingeregeld.

58

Indien de inwerkingtreding van de I&R-Hond als een succes gezien wordt, wordt er dan ook een I&R-systeem geïmplementeerd voor katten?

Antwoord

Momenteel wordt het gesprek gevoerd met dierenwelzijnsorganisaties, natuurorganisaties, onderzoekers en andere stakeholders. Doel hiervan is om te komen tot een verkenning en nadere analyse van de problematiek ten aanzien van (zwerf)katten en mogelijke oplossingsrichtingen. De Minister van LNV heeft tijdens het commissiedebat van 20 april jl. toegezegd deze verkenning na afronding te delen met de Kamer. Welke instrumenten ingezet worden wordt mede bepaald naar aanleiding van de analyse.

59

Welke problemen heeft de I&R-Hond opgeleverd voor zwerfhondenstichtingen? Is hier contact over met dergelijke stichtingen?

Antwoord

Er waren wat onduidelijkheden hoe de zwerfdierhondenstichtingen de import van honden in het nieuwe I&R hond moesten laten registreren. LNV heeft een overleg gehad met de zwerfdierstichtingen, waarin

afspraken zijn gemaakt hoe de importregistratie van honden gedaan moet worden.

60

Heeft er al handhaving plaatsgevonden op basis van het op 1 november 2021 in werking getreden programma I&R-Hond?

Antwoord

De regels rondom I&R Hond worden gecontroleerd tijdens vrijwel alle reguliere controles van de inspecteurs. De inspecteurs wijzen particuliere en bedrijfsmatige houders van honden erop als er overtredingen zijn van de I&R regels. Omdat er veel is veranderd ten opzichte van het vorige I&R worden er in eerste instantie waarschuwingen gegeven.

61

Wat is de stand van zaken van de naar aanleiding van het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) over stalbranden gestarte verstevigde aanpak van stalbranden?

Antwoord

Zoals ook aan uw Kamer gemeld in de brief van 21 april jl. (Kamerstuk 35 925 XIV, nr. 149) wordt op dit moment hard gewerkt aan de uitwerking van de aanbevelingen van de OvV en de verstevigde aanpak van stalbranden. De inzet is en blijft om in 2022 nieuwe regelgeving in procedure te brengen. Zoals aangekondigd wordt u op korte termijn, voor de zomer, over de voortgang geïnformeerd.

62

Hoeveel van de melkveebedrijven, pluimveebedrijven en varkensbedrijven is op dit moment grondgebonden en wat verstaat u per deelsector onder grondgebondenheid?

Antwoord

In de Meststoffenwet (Verantwoorde en grondgebonden groei melkveehouderij) is opgenomen dat een melkveebedrijf grondgebonden is als de volledige mestproductie van melkvee, uitgedrukt in kilogrammen fosfaat, geplaatst kan worden op eigen grond binnen de geldende gebruiksnormen. Uit het rapport *Monitoring grondgebondenheid Melkveehouderij* (Silvis et al., 2020) komt naar voren dat 53,8% van de bedrijven geen fosfaatoverschot had in 2019. De pluimveehouderij en varkenshouderij zijn niet opgenomen in deze studie. Al zijn exacte cijfers hierover niet beschikbaar, bekend is dat een fractie van de bedrijven die met als hoofddoel pluimvee of varkens houden alle geproduceerde fosfaat op eigen grond kan afzetten. Met de contouren voor het toekomstige mestbeleid (Kamerstuk 33 037, nr. 374) en vervolgens ook opgenomen in het 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn en het bijbehorende addendum is aangekondigd dat de melkveehouderij binnen 10 jaar volledig grondgebonden moet zijn en het stelsel van Verantwoorde en grondgebonden groei melkveehouderij ingetrokken gaat worden. Momenteel wordt er gewerkt aan de nadere uitwerking van grondgebondenheid. Eerder heeft de Minister van LNV aangegeven dat uw Kamer in juni van dit jaar geïnformeerd zal worden over de uitwerking hiervan.

63

Wat is het tijdspad van het wetsvoorstel grondgebonden melkveehouderij?

Antwoord

In het addendum bij het 7^e actieprogramma Nitraatrichtlijn (Kamerstukken 33 037, nr. 437) is aangekondigd dat er toegewerkt gaat worden naar een volledig grondgebonden melk- en rundveehouderij in 2032. De Minister

van LNV zal uw Kamer voor het zomerreces informeren over de wijze waarop grondgebondenheid gedefinieerd wordt en het wetstraject dat hiervoor in de tweede helft van dit jaar zal starten.

64

Waarom wordt er alleen LED-subsidie verstrekt aan tuinders die de assimilatielampen en -rails verwijderen, terwijl tuinders nu gevraagd wordt om diezelfde lampen aan te zetten als er een piek op het elektriciteitsnet is?

Antwoord

Het is mogelijk dat tuinders door de netbeheerder gevraagd kunnen worden om bij pieken van het aanbod van elektriciteit op het elektriciteitsnet meer stroom te verbruiken en lampen aan te zetten. Dit voorbeeld laat zien dat de energietransitie vraagt om de aanpak van meerdere uitdagingen tegelijk. Door het gebruik van fossiele brandstof terug te dringen en de vraag naar energie daar waar mogelijk te beperken draagt de toepassing van zuinigere belichting in de glastuinbouw bij aan de energietransitie. Tegelijkertijd is het van belang dat er oplossingen gevonden worden om zo goed mogelijk gebruik te maken van elektriciteit wanneer het aanbod hoog is. Het kabinet vindt dergelijke oplossingen belangrijk en ontwikkelt daarom bijvoorbeeld het Nationaal Plan Energiesysteem, waarvan de Minister voor Klimaat en Energie uw Kamer een dezer dagen over de contouren informeert.

65

Hoe waarborgt u de samenwerking die tussen de regio's en het Rijk is ontstaan in het kader van de Regio Deals?

Antwoord

Met een Regio Deal gaan Rijk en Regio een duurzaam partnerschap aan om de opgave die in de regio speelt gezamenlijk aan te pakken. De Regio Deals die tussen 2018 en 2020 zijn gesloten vallen sinds januari 2022 onder de verantwoordelijkheid van de Minister van BZK. Vanaf dat moment is gewerkt aan een naadloze overdracht van deze partnerschappen aan het Ministerie van BZK. Daarmee zijn de partnerschappen tussen regio en Rijk geborgd, waarvan de einddata variëren van 2022 tot eind 2024. Het Ministerie van LNV blijft als partner in het merendeel van de Regio Deals betrokken, de rol verandert van coördinerend naar inzet vanuit het vakdepartement.

66

Kunt u bevestigen dat in het programma waarin overheid en bedrijfsleven samen bouwen aan een nieuw kostprijsmodel en retributiestelsel voor de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) – naast transparantie, meerjarige stabiliteit en voorspelbaarheid van de tarieven – ook differentiatie en beloning naar gedrag centraal staan?

Antwoord

Dit kan bevestigd worden. Vanwege het coalitieakkoord is de scope van het programma verbreed: De scope van het programma omvat daarmee ook de doelstelling uit het coalitieakkoord dat het tarievenstelsel wordt hervormd tot arrangementen en abonnementen die differentiëren naar bedrijfsgrootte en die goed gedrag en naleving belonen.

67

Hoeveel nertsenhouderijen zijn gestopt naar aanleiding van de stoppersregeling en zijn hiermee alle zaken gesloten; wat is de reden dat voor een aantal dossiers extra controles worden uitgevoerd?

Antwoord

De Wet verbod pelsdierhouderij (hierna: de wet) is in januari 2013 in werking getreden en voorzag oorspronkelijk in een overgangstermijn van 11 jaar (2024). Als gevolg van SARS-CoV-2 besmettingen bij nertsen is het verbod bij een wetswijziging vervroegd met drie jaar; sinds 8 januari 2021 is de pelsdierhouderij verboden. Alle pelsdierhouders zijn dan ook gestopt.

De regeling voor pelsdierhouders is geen stoppersregeling. Het gaat om een compensatieregeling. Met de Beleidsregel compensatie vervroegde beëindiging pelsdierhouderij wordt namelijk voorzien in een compensatie voor het drie jaar niet in gebruik nemen van de beschikbare productiecapaciteit (nadeelcompensatie). Er zijn door 147 ondernemingen aanvragen ingediend voor nadeelcompensatie voor in totaal 180 locaties. Door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) zijn op 30 mei 2022 137 aanvragen definitief vastgesteld, 6 aanvragen bevinden zich in de beslisfase en 4 aanvragen zijn afgewezen. Eén van de elementen van nadeelcompensatie betreft een compensatie voor de overbruggingsperiode voor het vinden van vervangende arbeid. Voor de hoogte van de compensatie van dit element wordt gekeken naar het aantal meewerkende ondernemers. Er zijn 39 aanvragen ingediend waarbij voor het vaststellen van het aantal meewerkende ondernemers extra controles uitgevoerd zijn door externe deskundigen. Redenen hiervoor zijn onder andere: complexe bedrijfsstructuren, een afwijkend aantal arbeidskrachten ten opzichte van de KWIN (Kwalitatieve Informatie Veehouderij) normen, een aanvraag voor vergoeding voor overbruggende arbeid voor meewerkende ondernemers die de pensioengerechtigde leeftijd bereikt hebben of een aanvraag waarbij meewerkende ondernemers niet aanwezig zijn in het vennootschapscontract of het aandeelhoudersregister. De extra controles zijn noodzakelijk om tot een goede en nauwkeurige besluitvorming te komen.

68

Wat verklaart de daling van opdrachten in het kader van mestbeleid in 2020 ten opzichte van 2019; wat verklaart de grote stijging in ontvangsten in het kader van mestbeleid in de jaren 2018/2019/2020?

Antwoord

De oorzaak van de daling van opdrachten in het kader van mestbeleid staat toegelicht in het LNV jaarverslag (Kamerstuk 36 100 XIV, nr. 1, pagina 48). In essentie is deze verklaring ook op eerdere jaren van toepassing. Dat wil zeggen dat voor mestbeleid bij aanvang van een begrotingsjaar de uitgaven worden geraamd, maar uitvoering van deze projecten inclusief de geraamde uitgaven grotendeels plaatsvinden op onderdelen van de LNV begroting waarvoor weer aparte begrotingsinstrumenten zijn ingericht (zoals NVWA, RVO, RIVM en Wageningen University & Research (onderzoeksuitgaven). Lopende het jaar worden daarom vanuit mestbeleid begrotingsoverhevelingen naar deze organisaties met daarbij behorende begrotingsinstrumenten aan uw Kamer voorgelegd. Om deze reden is in jaarverslagen de realisatie bij mest in de regel lager dan oorspronkelijk begroot.

Voor meer specifieke toelichting inzake de daling van mestuitgaven per jaargang, verwijst de Minister uw Kamer graag naar:

- 2020, Kamerstuk 35 830 XIV, nr. 1, pagina 39.
- 2019, Kamerstuk 35 470 XIV, nr. 1, pagina 28 en 29.

De stijging in ontvangsten in het kader van het mestbeleid in de jaren 2018/2019/2020 is te verklaren door de derogatie-inkomsten. De derogatie-inkomsten waren in 2018 relatief laag omdat het pas later bekend werd

dat er derogatie aan Nederland werd verleend, alsmede vanwege ICT-aanpassingen bij RVO. Daardoor kon slechts een klein deel van de geraamde inkomsten nog in 2018 worden geïnd. Deze vertraging is in 2020 volledig ingehaald. Dat is ook meteen de belangrijkste reden voor de relatief hoge inkomsten in 2020.

69

Hoe zijn de uitgaven voor Staatsbosbeheer onderverdeeld?

Antwoord

Staatsbosbeheer ontving in 2021 € 29,865 miljoen als Rijksbijdrage. De onderverdeling is als volgt:

<i>Bijdrage voor</i>	<i>Bedrag</i>	<i>Uitleg</i>
Organisatiekosten	€ 25.818.000,-	Lumpsum bijdrage in organisatiekosten van zelfstandig bestuursorgaan SBB (overhead)
Beheer Rijksmonumenten	€ 1.270.000,-	Onderhoud van Rijksmonumenten
Boomfeestdag	€ 250.000,-	Organisatie jaarlijkse landelijke Boomfeestdag
Scholing BOA's	€ 100.000,-	Extra scholing en uitrusting van BOA's
Genenbank en zaadgaarden	€ 250.000,-	Instandhouding van boom- en struiksoorten in de landelijke Genenbank.
Programma Transparantie Informatie (TII)	€ 197.000,-	Naar aanleiding van het rapport van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) heeft de rijksoverheid een programma opgesteld om de informatiehuishouding te versterken.
Schade Leersum en Limburg	€ 1.375.000,-	In verband met de grote schade als gevolg van de valwind in Leersum en de overstromingen in Limburg heeft LNV eenmalig de niet-gedekte schade vergoed.
Loon- en Prijsbijstelling	€ 605.000,-	Toegekende loon- en prijsbijstelling voor de Rijksbijdrage aan Staatsbosbeheer voor het jaar 2021.
Totaal	€ 29.865.000,-	

70

Waar gaat de overige 89% van het volume aan geïmporteerde soja naartoe; waar wordt dit in verwerkt?

Antwoord

Deze soja wordt grotendeels in de vorm van bonen, meel of olie doorgevoerd naar andere landen, of verwerkt in met name diervoeders om «embedded» in dierlijke eindproducten (vlees, zuivel, eieren) uitgevoerd te worden.

71

Hoe is het verschil (van minus 2.166.000 euro) tussen de vastgestelde begroting en de realisatie op de post Centrale Commissie Dierproeven te verklaren?

Antwoord

De reden hiervoor is dat de CCD de bijdrage niet direct van LNV krijgt. De bijdrage gaat van LNV naar RVO en via de RVO weer door naar de CCD. Deze middelen worden daarmee ook verantwoord bij de post bijdrage RVO.

72

Wordt het begrotingsverschil op de bijdrage aan de Centrale Commissie Dierproeven ingezet voor proefdiervrije innovatie?

Antwoord

Er is geen sprake van een begrotingsverschil. De CCD krijgt deze bijdrage volledig. Zie ook het antwoord bij vraag 71.

73

Wat verklaart de tegenvallende deelname aan de Srv?

Antwoord

Per brief van 30 juni 2021 is uw Kamer geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot het aantal deelnemers aan de Subsidieregeling sanering varkenshouderijen (Kamerstukken 28 973 en 35 334, nr. 244). In die brief is ook ingegaan op mogelijke redenen waarom varkenshouders hebben afgezien van deelname. Varkenshouders die afzagen van deelname is gevraagd naar hun overwegingen om van deelname af te zien, maar waren niet verplicht hierop te antwoorden. De belangrijkste overweging die genoemd werden waren een ontoereikend subsidiebedrag en het ontbreken van een nieuw economisch perspectief voor de productielocatie waar de varkenshouderij zou worden beëindigd.

74

Welke belemmerende factoren zijn in beeld gebracht bij de tussentijdse evaluatie Maatregel gerichte opkoop en hoe is hier in de nieuwe tranches mee omgegaan?

Antwoord

Bij de tussentijdse evaluatie van de eerste tranche van de Maatregel gerichte aankoop zijn onder meer de volgende belemmerende factoren in beeld gebracht: de verplichte stoppersverklaring, de gehanteerde drempelwaarde in de regeling en wijze van toetsing aan de drempelwaarde waardoor slechts een kleine pool aan bedrijven kan deelnemen, de passieve benadering van een aantal provincies waarmee bedrijven worden benaderd voor deelname aan de regeling, de verschillende kosteneffectiviteitsplafonds in de regeling die de uitvoering door provincies ingewikkeld maken en fiscale aspecten en niet subsidiabele kosten die ertoe leiden dat het bod op basis van marktwaarde door diverse ondernemers als niet aantrekkelijk genoeg wordt ervaren.

Mede op basis van deze ervaringen is de ontwerperegeling voor de tweede tranche van de Maatregel gerichte aankoop opgesteld met als insteek om deze belemmeringen zoveel als mogelijk is weg te nemen. Op 10 mei jl. is de internetconsultatie gestart over de ontwerperegeling voor deze tweede tranche. De consultatie loopt tot 13 juni.

75

Betreft het hier de Natuurbank waarop u in het kader van de zogenaamde ADC-toets een beroep wilt doen en waarvan het onderliggende wetsvoorstel inmiddels in behandeling is bij de Tweede Kamer?

Antwoord

Ja.

76

Welke gerichte maatregelen voor natuurherstel en -verbetering ten behoeve van het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen van stikstofgevoelige habitats zijn reeds genomen, door wie zijn deze maatregelen genomen en hoe monitort u het doelbereik van de doelstellingen van de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) hierbij?

Antwoord

Het bevoegd gezag voor het beheer van Natura 2000-gebieden is verantwoordelijk voor de maatregelen ten behoeve van de instandhoudingsdoelstellingen. Afhankelijk van het gebied is dit de provincie, het Ministerie van IenW of het Ministerie van Defensie. De uitvoering van concrete maatregelen wordt vaak uitbesteed bijvoorbeeld aan terreinbeheerders. De Natura 2000-beheerplannen geven aan om welke maatregelen het gaat en geven de monitoring aan. Voor stikstofgevoelige habitats staan deze maatregelen uitgewerkt in de PAS-gebiedsanalyses. Jaarlijks wordt de voortgang van de uitvoering van deze stikstofherstelmaatregelen gerapporteerd in de Landelijke monitoringsrapportage Natura 2000 en Stikstof. De rapportage over het jaar 2021 wordt in 2022 gepubliceerd.

De wijze van monitoring van de instandhoudingsdoelstellingen per gebied staat voor de provinciale gebieden generiek beschreven in de «Werkwijze Monitoring en beoordeling Natuurnetwerk Nederland -Natura 2000/PAS» Monitoring en Natuurinformatie – BIJ12. Daarnaast wordt 6 jaarlijks de landelijke staat van instandhouding beoordeeld en gerapporteerd aan de Europese Commissie. Hiervoor zijn gegevens uit het landelijke Netwerk Ecologische Monitoring een belangrijke informatiebron.

77

Wat is er gefinancierd van de eerste tranche van de Regeling versneld natuurherstel?

Antwoord

Er zijn verschillende maatregelen gefinancierd voor stikstofgevoelige habitats. Het grootste gedeelte van deze maatregelen bestaat uit het verwijderen van opslag; toevoegen van steenmeel; hydrologische maatregelen; begrazing en plaggen en chopperen. De maatregelen zijn gebaseerd op herstelstrategieën hebben binnen deze regeling tot doel natuurherstel en natuurverbetering ten behoeve van het bereiken van de instandhoudingsdoelen van stikstofgevoelige habitats in Natura 2000-gebieden. In 2021 is in totaal € 7,6 mln. uit hoofde van de regeling uitgefinancierd.

78

Hoeveel vissers zijn er in 2021 gesaneerd? Hoeveel geld is hier naartoe gegaan?

Antwoord

In 2021 is er geen saneringsregeling geweest. Er zijn derhalve geen vissersvaartuigen gesaneerd.

79

Met betrekking tot het Agroprogramma: betreft het hier ook agrarische bedrijven in Groningen die door aardbevingen te maken hebben gehad met gescheurde mestkelders; zo ja, hoeveel bedrijven betreft het hier?

Antwoord

Ja. Onder de 62 agrarische bedrijven in Groningen die op dit moment door consultants van het Agroprogramma Groningen begeleid worden,

zijn er 37 melkveebedrijven. Daarvan hebben 17 bedrijven te maken met een gescheurde mestkelder.

80

Hoeveel van de specifieke uitkering impuls veenweiden is in 2021 uitgegeven en waaraan?

Antwoord

In 2021 is een bedrag van € 42,5 mln. als specifieke uitkering impuls veenweiden uitgekeerd aan provincies. Provincies gebruiken deze middelen om beweging te brengen in gebiedsprocessen en eerste maatregelen te nemen voor de aanpak van de veenweideopgaven, met als centrale doel het realiseren van 1 Mton CO₂-equivalent broeikasgasreductie in 2030.

81

Op basis van welke mogelijkheden is het wél mogelijk de Brexit Adjustment Reserve (BAR) -gelden aan te wenden voor sanering (155 miljoen euro uit de saneringsregeling)?

Antwoord

De saneringsregeling is conform de staatssteunregels voorgelegd aan de Europese Commissie ter notificatie. De Commissie heeft hierover vragen gesteld. Deze worden momenteel beantwoord. Als de notificatie positief is beoordeeld door de Commissie zal de regeling worden opengesteld. Hoewel er alles aan wordt gedaan deze openstelling zo spoedig mogelijk plaats te laten vinden, wordt er, gezien de geldende doorlooptijden bij de Europese Commissie, rekening mee gehouden dat openstelling pas na de zomer plaats kan vinden. Middels deze regeling zullen de BAR-gelden worden ingezet voor sanering in de visserijvloot.

82

Hoeveel van de gereserveerde middelen van de stilligregeling (33 miljoen euro) zijn inmiddels aangewend en ingezet ten behoeve van de visserijsector?

Antwoord

Op dit moment zijn nog geen middelen ingezet ten behoeve van de visserijsector die zijn gereserveerd voor de stilligregeling. De stilligregeling is ter prenotificatie aangeboden aan de Europese Commissie. Na afronding van de prenotificatie zal de regeling ter notificatie worden voorgelegd aan de Europese Commissie. Na goedkeuring zal de regeling vervolgens worden opengesteld, waarna de gereserveerde middelen kunnen worden benut. De regeling zal naar verwachting in het najaar kunnen worden opengesteld.

83

Hoeveel van de beschikbare BAR-gelden (200 miljoen euro) zijn inmiddels ingezet voor de visserijsector?

Antwoord

De BAR-gelden zullen worden uitbetaald via een stilligregeling, een liquiditeitsregeling en een saneringsregeling. Deze regelingen zijn nog in de procedure die vooraf gaat aan de openstelling. Er is dan ook nog geen geld uitgekeerd op basis van deze regelingen.

84

Hoeveel geld is er gegaan naar het oplossen van vismigratieproblemen? Wordt er nog steeds gevestigd rondom deze nieuwe migratieroutes? Zo ja, waar en op wat?

Antwoord

In de afgelopen twee planperiodes van de Kaderrichtlijn Water (2010–2021) zijn 811 vispassages gerealiseerd door waterbeheerders. Waterbeheerders zoeken bij uitvoering van projecten naar synergie. Bijvoorbeeld de aanleg van een vispassage wanneer een doorlaatmiddel gerenoveerd/aangepast wordt. Er worden zowel directe als indirecte kosten gemaakt en daarom is het moeilijk een overzicht te geven van de totale kosten. In de KRW Stroomgebiedbeheerplannen 2022–2027 zijn aanvullende maatregelen opgenomen, hierin is voorzien om nog eens 643 kunstwerken vispasseerbaar te maken. Over het proces en de planning voor de instelling van visserijvrije zones (VVZ's) op deze locaties wordt uw Kamer op korte termijn geïnformeerd.

85

Hoe komt het dat monitoring van de effecten van genomen maatregelen voor natuurherstel en tegen verdroging momenteel nog ontbreekt en bent u van plan deze monitoring alsnog te gaan doen?

Antwoord

De monitoring ten behoeve van natuurherstel vallend onder structurele aanpak stikstof is nog in ontwikkeling. Naar verwachting is de aanpak hiervoor eind van het jaar gereed voor uitvoering.

86

Hoeveel bedraagt de Visserijreserve inclusief de 6,6 miljoen euro die wordt overgeheveld uit het subsidiebudget van Duurzame Visserij?

Antwoord

De stand van de begrotingsreserve visserij per 31 december 2021 is € 29,4 mln. Dit is inclusief het deel van de € 6,6 mln. dat wordt overgeheveld uit het subsidiebudget van Duurzame Visserij.

87

Kan de Visserijreserve ingezet worden voor de uitkoop van bijvoorbeeld kottervissers die geen toekomst meer zien in de visserij?

Antwoord

De middelen uit de Visserijreserve zijn vooral bestemd voor cofinanciering van de Europese Visserijfondsen. Momenteel wordt ingezet op een sanering in kader van de effecten van de Brexit. Hiervoor zal € 155 miljoen uit de BAR-middelen worden ingezet.

88

Hoeveel veehouderijlocaties rondom Natura 2000-gebieden zijn in 2021 uitgekocht en hoeveel mol stikstofwinst heeft dit opgeleverd?

Antwoord

In 2021 zijn nog geen veehouderijlocaties opgekocht. Dit heeft dus ook nog geen stikstofwinst opgeleverd.

89

Waarom is geen inzage te geven in het «Percentage innoverende agrarische bedrijven» ten opzichte van de peildatum?

Antwoord

De gegevens voor de indicator voor 2020 waren nog niet beschikbaar tijdens het opstellen van dit jaarverslag. Daarmee betroffen de meest recente data het jaar 2019. In 2019 was het percentage innoverende agrarische bedrijven 8%, zoals blijkt uit de publicatie Innovatie in de land-

en tuinbouw 2020⁸. De data over 2020 worden in de publicatie Innovatie in de land- en tuinbouw 2021 gepresenteerd. Deze publicatie zal op korte termijn door WEcR worden gepubliceerd.

90

Hoeveel en welke dierentuinvergunningen heeft de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) in de afgelopen vijf jaar afgestaan?

Antwoord

RVO heeft de afgelopen vijf jaar 12 dierentuinvergunningen afgegeven, waarvan twee maal een tijdelijke vergunning.

Centerparcs Nederland NV – Het Heijderbos (2017)

Botanische Tuinen Universiteit Utrecht (2017)

Klein Costa Rica Tropische Vlindertuin (2017)

Aeres MBO Barneveld (2017)

Vlindersafari / Friendly & Fair (2017)

Vlindertuin De Kas (2017)

Omnium Goes/Tropisch bos (2017)

Stichting Naturalis Biodiversity Center (tijdelijke vergunning 2017 tot 28-10-2018)

Faunapark Flakkee (De Flierefluiter) (2018)

Stichting Fries Natuurhistorisch Museum (tijdelijke vergunning 2020 tot 1-2-2022)

Stichting Das & Boom (2020)

Hof van Eckberge B.V. (2020)

91

Hoeveel en welke dierentuinvergunningen zijn door de RVO verlengd in de afgelopen vijf jaar?

Antwoord

Dierentuinvergunningen worden afgegeven voor onbepaalde tijd en kennen daardoor doorgaans geen verlenging. Indien een vergunde dierentuin besluit tot een wijziging aan o.a. de verblijven of de collectie dan dient dit gemeld te worden aan RVO ter beoordeling. Enkel voor tijdelijke tentoonstellingen wordt een tijdelijke dierentuinvergunning afgegeven. In de afgelopen vijf jaar is de, inmiddels verlopen, tijdelijke vergunning van Stichting Fries Natuurhistorisch Museum tweemaal verlengd.

92

Hoeveel dierentuinvergunningen heeft de RVO geweigerd in de afgelopen vijf jaar?

Antwoord

RVO heeft de afgelopen vijf jaar vier vergunningaanvragen afgewezen. Daarbovenop heeft een viertal aanvragers zelf gekozen hun vergunningaanvraag in te trekken.

93

Hoeveel en welke dierentuinvergunning zijn ingetrokken in de afgelopen vijf jaar?

Antwoord

RVO heeft de afgelopen vijf jaar niet actief dierentuinvergunningen ingetrokken. Een tweetal vergunninghouders hebben zelf hun dierentuin-

---

⁸ PowerPoint-presentatie (wur.nl).

vergunning ingeleverd, te weten Schildpaddencentrum Nederland en Fazanterie De Rooie Hoeve.

94

Voor welke onderwerpen is het noodzakelijk om specialistische kennis in te huren?

Antwoord

Specialistische kennis wordt ingehuurd voor onderwerpen op het gebied van automatiserings-, beleids- en juridische vraagstukken en waarvoor inzet van structureel personeel niet doelmatig is. Betreffende beleidsvraagstukken vindt het plaats op onder andere het gebied van natuur en biodiversiteit, duurzaam perspectief landbouw, tuinbouw en visserij, brede welvaart landelijk gebied, stikstof en klimaat.

95

Wat is de reden dat het ministerie de specialistische kennis niet zelf in huis heeft?

Antwoord

Specialisten zijn niet structureel nodig, waardoor het niet doelmatig is om hiervoor vaste medewerkers aan te nemen. Daarnaast is specialistische kennis schaars. Met de huidige arbeidsmarkt is het lastig deze kennis in huis te halen. Hiertoe wordt tijdelijk externe inhuur aangetrokken en de kennis geborgd in de organisatie.

96

Wat verklaart de verminderde apparaatsuitgave voor het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) en voor de Stichting Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor zaaizaad en pootgoed van landbouwgewassen?

Antwoord

Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door COVID en de krapte op de arbeidsmarkt. Hierdoor zijn minder kosten gemaakt aan salarissen en sociale lasten, minder uitbesteed werk.

97

Wat wordt bedoeld met «sinds 2021 hanteert de NVWA een integrale kostprijs, waarin een opslag voor bedrijfsvoering-kosten is opgenomen»? Kunt u hierop een toelichting geven, ook op de vraag waarom het ontbreken hiervan zorgde voor een substantieel verlies?

Antwoord

Tot en met 2020 hanteerde de NVWA een kostprijs waarin niet alle bedrijfskosten waren meegenomen (in 2020 € 40,1 mln.). LNV financierde tot en met 2020 deze kosten buiten het tarief om en dit leidde tot omzet bij de NVWA. Reeds bij het opstellen van jaarrekening 2019 heeft de NVWA in overleg met LNV besloten om vooruitlopend op aanscherpingen in de instructie van de regeling agentschappen de rechtstreekse vergoeding voor bedrijfsvoeringskosten niet meer tot de omzet te rekenen. Het hierdoor ontstane substantiële verlies is technisch van aard: De bijdrage van LNV voor de bedrijfsvoeringskosten is in de jaarrekening 2019 en 2020 geboekt als een storting op het eigen vermogen van de NVWA en niet als omzet, waardoor het verlies ontstond. Vanaf 2021 heeft de NVWA een kostprijs waarin ook de bedrijfsvoeringskosten zijn verwerkt. Hierdoor wordt weer de volledige financiering van uren x kostprijs boekhoudkundig gezien als omzet.

98

Waarom vallen de kosten voor fte zoveel hoger uit dan begroot?

Antwoord

De salariskosten uit de begroting 2021 zijn € 84.435 per FTE en de gerealiseerde kosten voor 2021 zijn € 85.685 per FTE. Dit wordt veroorzaakt door een stijging van de salarissen in CAO-rijk van 2,0% per 1 juli 2021 en door de eenmalige uitkering van € 300,- per medewerker in december 2021.

99

Welk bedrag wordt er door de NVWA uitgegeven aan externe inhuur?

Antwoord

De NVWA heeft in 2021 voor € 20,2 mln. uitgegeven aan externe inhuur.

100

Kunt u een nadere specificatie geven van de tabel «deelplafondbedragen per sector»: waarom loopt de kolom «uitgaven aan bestrijdingskosten» opgeteld niet op tot 100% en welke sector/sectoren valt/vallen onder «overige dierziekten»; waarom is die laatste post tweemaal in de tabel opgenomen?

Antwoord

Met de percentages in de kolom «uitgaven aan bestrijdingskosten» wordt de voortgang van de gerealiseerde uitputting weergegeven ten opzichte van het afgesproken plafond van de betreffende sector.

Voor zowel de varkenssector als de pluimveesector is er in het convenant financiering bestrijding besmettelijk dierziekten 2020–2024 een onderverdeling gemaakt in het plafond naar dierziekten. Bij de varkenssector is een apart plafond afgesproken voor uitgaven ten behoeve van de bestrijding van Afrikaanse Varkenspest (AVP). Bij de pluimveesector is dit gedaan voor de dierziekte Newcastle Disease (NCD). Onder overige dierziekten wordt in beide gevallen alle andere bij de sector voorkomende bestrijdingsplichtige dierziekten anders dan AVP of NCD bedoeld.

101

Wat is de reden dat voor nertsen geen diergezondheidsheffing werd geheven en zijn nog potentieel andere risicovolle sectoren te identificeren waarvoor op dit moment nog geen heffing wordt geheven; waarom is er toch voor gekozen 6,2 miljoen euro ten laste van het Diergezondheidsfonds (DGF) te brengen?

Antwoord

Het Diergezondheidsfonds (DGF) heeft ten doel het betalen van kosten en uitgaven in verband met de bestrijding, bewaking en preventie van en onderzoek naar dierziekten, zoönosen, ziekteverschijnselen en resistentie in brede zin (Wet dieren artikel 9.2 derde lid). De betalingen uit het DGF worden verder uitgesplitst in artikel 9.4. In deze wet wordt ook bepaald dat eigenaren een tegemoetkoming in schade ontvangen uit het Diergezondheidsfonds als op last van de Minister en ter bestrijding van een besmettelijke dierziekte een dier wordt gedood en producten en voorwerpen onschadelijk worden gemaakt. Ook eigenaren die geen diergezondheidsheffing betalen komen voor deze tegemoetkoming in aanmerking. In deze wet wordt ook geregeld dat houders van diersoorten die nog niet bijdragen aan het DGF kunnen worden aangewezen voor betaling van diergezondheidsheffing. Bij het nemen van een dergelijk besluit zal een afweging worden gemaakt van alle relevante factoren. Omdat er bij de nertsen gelijktijdig met de dierziektebestrijding gewerkt werd aan een beëindigingsregeling, heeft mijn ambtsvoorganger bij deze

sector geen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Er zijn op dit moment geen andere sectoren als risicovol geïdentificeerd.

102

Hoeveel met vogelgriep besmette locaties zijn in heel 2021 geruimd en hoeveel geld is hiervoor ten laste gebracht van het DGF?

Antwoord

Het Diergezondheidsfonds is een begrotingsfonds. Dat betekent dat de kosten geboekt worden op de datum dat het geld is overgemaakt, en niet op het moment dat de ruiming wordt gedaan. In 2021 is € 5,8 mln. uitgegeven aan bestrijdingskosten van vogelgriep en € 0,7 mln. aan verdenkingen. Een deel van deze kosten is gemaakt naar aanleiding van ruiming in 2020. In 2021 zijn de dieren van 18 pluimveehouders (professioneel en hobbymatig) geruimd vanwege vogelgriep. Een deel van deze kosten komt terug in de het DGF-jaarverslag van 2022.

103

Wanneer verwacht u het Toekomstperspectief Garnalenvisserij gereed te hebben?

Antwoord

Momenteel wordt nog gewerkt aan de het Toekomstperspectief Garnalenvisserij. Om tot een wetenschappelijk goed onderbouwde visie te komen is op een aantal punten input gevraagd aan Wur/Wecr. De Minister van LNV verwacht de input van Wur/Wecr in het najaar te ontvangen, op basis van deze input zal een aantal scenario's nog nader worden uitgewerkt met betrokken partijen (de garnalenvisserij en de Natuurorganisatie). Er wordt verwacht het stuk rond de jaarwisseling aan de Kamer aangeboden kan worden.

104

Is de veronderstelling juist dat bijna de helft van de beschikbare middelen vanuit het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) nog niet is uitgegeven? Waarom niet?

Antwoord

95% van de middelen zijn toegekend aan lopende projecten. Meer dan de helft van de kosten zijn gemaakt en betaald aan begunstigden. Veel kosten zijn echter nog niet gedeclareerd door begunstigden, en dus nog niet betaald. Doordat projecten een lange aanlooptijd hebben gehad en covid-19 voor vertraging heeft gezorgd is nog niet een groter deel van het gecommitteerde budget betaald.

105

Kunt u nader inzicht geven in de besteding van de nog niet uitgegeven beschikbare middelen vanuit het EFMZV (2014–2020)? Welk deel van deze middelen is nog niet belegd?

Antwoord

95% van het programmabudget van het EFMZV is gecommitteerd (circa 124,9 miljoen euro). 56% van het totale programma budget is tot dusver betaald aan begunstigden (circa 71,5 miljoen euro).

106

Welke beschikbare middelen vanuit de EFMZV en de begrotingsreserve visserij zijn nog niet juridisch verplicht ingeboekt en zijn derhalve eventueel beschikbaar voor compensatie van visserijbedrijven, gelet op de door de Europese Unie geboden ruimte hiervoor?

Antwoord

De committering van circa € 6 miljoen binnen het EFMZV is in voorbereiding, deze middelen zijn nog niet juridisch verplicht ingeboekt. De inzet van deze middelen uit het EFMZV voor compensatie van visserijbedrijven is op grond van de door de Europese Commissie voorwaarden slechts mogelijk als het Operationeel Programma van het fonds hierop wordt aangepast en vervolgens wordt goedgekeurd. Van de begrotingsreserve is circa 13% juridisch verplicht. De overige middelen zijn bestemd voor het middels co-financiering uitnutten van het EFMZV of hierover zijn bestuurlijke toezeggingen gedaan. Daarmee zijn er vrijwel geen middelen beschikbaar uit de begrotingsreserve voor compensatie van de visserijbedrijven.

107

Op welke wijze worden de uitgegeven en gedeclareerde middelen uit pijler 1: Europees Landbouwgarantiefonds (ELGF) en pijler 2: Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) geëvalueerd op grond van rechtmatigheid en doelmatigheid?

Antwoord

Het betaalorgaan (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, RVO) toetst de ingediende aanvragen conform de Europese wet- en regelgeving op subsidiabiliteitsvoorwaarden. De Auditdienst Rijk (ADR) voert jaarlijks aan de hand van een certificerende audit een rechtmatigheidstoets uit op de besteding van de middelen van het ELGF en het ELFPO. Voor de besteding van de middelen vanuit het ELFPO is het uitvoeren van een aantal doelmatigheidsevaluaties verplicht. Zo is er bij de start van het derde Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) in 2013 een ex- ante evaluatie uitgevoerd en is het programma in 2019 tussentijds geëvalueerd. Door de vertraagde start van het programma had deze evaluatie meer een kwalitatief karakter en konden geen uitspraken over de doelmatigheid van het programma worden gedaan. In overleg met de Europese Commissie voert Nederland momenteel een tweede vrijwillige tussentijdse evaluatie uit, die naar verwachting na de zomer zal worden afgerond. Daarnaast zal bij de afronding van het plattelandsprogramma in 2025 een ex post evaluatie worden uitgevoerd. De uitgaven vanuit de eerste pijler worden niet op doelmatigheid getoetst. Daarnaast voert de Europese Rekenkamer (ERK) onderzoeken uit naar de rechtmatigheid en doelmatigheid van de besteding van de landbouwfondsen.